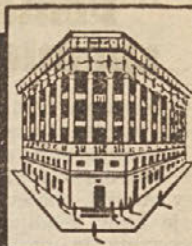

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaestkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK II.

FEBRUAR 1937

ŠTEV. 2

Dr. Alojzij Kuhar, Ljubljana:

Na pragu novega leta

(Zunanjepolitična razmišljanja.)

V zgodbah svetega pisma se učimo, da je v Egiptu po sedmerih slabih letih, ki jih je v faraonovih sanjah predstavljalo sedem suhih krav, nastopila boljša doba. Tudi mi, evropski narodi, imamo ravnokar za seboj že sedmo suho leto gospodarske stiske, ki je navalila na Evropo leta 1929 in je skoraj brez kakšne olajšave trajala vseskozi do zadnjih dni, ko smo prestopili prag novega leta 1937. Zdi se, da so sanje davnega egiptovskega faraona, če jih prilagodimo naši dobi, resnične tudi v sodobnih okoliščinah, kajti na vseh straneh svetovnega gospodarstva opazamo nezmotne znake, da se stvari vendarle že počasi obračajo na boljše. Toda še z večjo gotovostjo bi lahko trdili, da sedmero suhih krav zares odhaja in da bo ozdravljenje razdrapanega gospodarstva, ki nam je prizadejalo toliko trpljenja, vedno bolj hitro napredovalo, če bi imeli jamstvo za to, da se tudi na političnem področju, kjer je dandanes brezupna anarhija, polagoma vrača zaupanje v medsebojne odnose naroda do naroda. Dokler mednarodna politika ne vzpostavi potrebnih predpogojev, si pa tudi gospodarstvo ne bo moglo opomagati, in dokler traja brezupna politična kriza nemoteno dalje, tudi gospodarske stiske ne more biti konec. Takšen je torej svetovni položaj na pragu novega leta: vidni znaki gospodarskega ozdravljenja, ki pa ne more napredovati v zastrupljenosti političnega mednarodnega ozračja.

Politična kriza ima svoje globoke vzroke. V preteklem letu je bilo pomandranih mnogo pogodb, kar je narodom vzelo zaupanje v najbolj slovesno dane obljube. Poteptal se je pakt Zveze narodov v abesinskem sporu, Nemčija je raztrgala zadnje drobce versajske mirovne pogodbe, raztrgala je tudi svoječasno prostovoljno podpisano lokarnsko pogodbo, v kateri je dala svojo besedo, da bo spoštovala francosko in belgijsko mejo. Mednarodne pogodbe ne nudijo več nobene zavesti varnosti, in narodi, ki so svojo neodvisnost in varnost oslanjali na razne zveze, zajamčene v pogodbah, se s strahom sprašujejo, koliko so te zveze sploh vredne in če so sploh še kaj vredne ter če se smejo nanje zanašati. Preteklo leto je dovolj jasno pokazalo, da so narodi odgovorili, da nimajo več neomejenega zaupanja v pogodbe, tudi ne več v Zvezo narodov. Svojo varnost in neodvisnost si hočejo pač zagotoviti z edinim sredstvom, ki ostane še na razpolago, kadar so se jamstva prava izkazala ničevja, namreč s čim močnejšo lastno oboroženo silo. Iz takšnega razpoloženja so narodi padli v besno tekmo oboroževanja ter v razvoj v pravem pomenu besede militaristične politike, ki se praktično izraža na eni strani v organizaciji čim močnejših oboroženih sil, na drugi strani pa v takšni organizaciji narodnih gospodarstev, da bi bili čim manj odvisni od tujine, če bi se kdaj primerilo, da bi jih vojna odrezala od ostalega sveta. Bistvo politične krize, ki divja med narodi, je torej v pomanjkanju medsebojnega zaupanja, ki rodi nujno militarističen in gospodarsko avtarkičen razvoj narodnih sil iz strahu pred vojno, na katero se vsi pripravljajo, čeprav se vsi niso izgubili upanja, da bi se dala strašna katastrofa končno vendarle preprečiti.

Francoski katoliški pisatelj Teller de Poncheville, ki opisuje strahotno možnost, da se bodo vse do zob oborožene vojaške sile na našem kontinentu nekega dne vrgle druga na drugo, pravi, da smo v preteklem letu dosegli, kar se še nikoli v svetovni zgodovini ni zgodilo, da so namreč posamezne države iz sredstev, ki jih potre-

bujejo za svoj življenjski obstoj, ustvarile organizacijo greha, in da sta »svet in človek prestopila mejo nevarne cone, kjer jih lahko vsi zli duhovi napadejo in brez obrambe strejo«. Kaj lahko »zli duhovi« iz sveta in iz človeka napravijo, nam pripovedujejo grozote državljanske vojne v Spaniji, ki je postala za vso Evropo nevarno ognjišče, ob katerem se lahko vsak trenutek vžgejo z eksplozivom »zlih duhov« prenasršene evropske politične napetosti.

Tako morajo spričo položaja, kot smo ga bežno naslikali, na pragu nove dobe za nas stopiti v ozadje vsa druga vprašanja in mora ostati pred našimi dušami edino vprašanje, od katerega je odvisna usoda Evrope: namreč vprašanje vojne in miru. O tem bo prihodnje leto odločevalo. Razno svetovno časopisje je sedaj ob prehodu v novo leto objavilo običajne izjave velikih vedeževalcev in vedeževalk, ki hočejo s svojimi pogledi prodreti v tmine novega leta. Vse izjave se strinjajo v tem, da v novem letu velikih vojn ne bo. Odgovor na vprašanje, ki ga s strahom postavlja vse človeštvo, je torej pomirjevalen, v kolikor tiče modernih političnih prerokov in prerokinj, h katerim se zateka svet, ki je s krščanstvom zavrgel tudi edino trdno osnovo za mir. Toda četudi izjave vedeževalk niso nobeno poročilo, da nam bo v prihodnjem letu prihranjena preizkušnja krvavih pokoljev med narodi, se nam zdi, da je hrepenenje človeštva, s katerim se obesa na vsako mirovno izjavo, četudi tako jalovo, najboljši izraz mirovne volje, ki med ljudmi še ni ugasnila in ki bo nevarnost vojnih zapletljivost odstranila. Seveda, če se bodo voditelji človeštva, ki se državniki imenujejo in ki jim je poverjeno vodstvo v države organiziranega človeka, zavedali svoje odgovornosti in bodo v luči svoje vesti narode k miru vzgajali.

Kdo si naj ob začetku novega leta miru bolj želi, bolj iskreno želi, kot naša država, ki je trpljenje gospodarske stiske najhuje občutila in ki z velikim hrepenenjem čaka, da se politično nebo v Evropi razjasni, da bo moglo njeno gospodarstvo, ki kaže toliko znakov ozdravljenja, svobodno vzbrsteti ter jugoslovansko ljudstvo po sedmerih strašnih letih stiske nagraditi s sedmerimi leti blagostanja. Kdo si miru bolj želi kot ravno naša država, ki je preteklo leto pridno kot čebelica vse storila, da je politično napetost okrog svojih meja ublažila, sovražstva spreminjala v dobro sosesčino, pogumno žrtvovala boleštne zgodovinske spomine, samo da bi dosegla, da se okrog nje naseli politično prijateljstvo in dobra volja in ki je ravno ob novem letu svetu naznanila svojo voljo, da pogrne plašč pozabljenja nad silno bridko dobo svoje zgodovine, samo da bi mogla v večnem prijateljstvu stisniti roko svojih bolgarskih sosedov. Kdo si miru bolj želi kot naša država, ki je tudi na gospodarskem polju več storila kot katerakoli druga država na svetu, ko je, marljivo odstranjujoč vse politične nesporazume okrog svojega doma, prenavljala in izboljševala trgovinske pogodbe z evropskimi državami — z desetimi jih je že, s štirimi se še pogaja — ter tako našemu gospodarstvu odpirala novih možnosti, da se razmahne, našemu človeku pa vrnila zaupanje, da si bo opomogel in da bo njegovo delo vendar enkrat poplačano z blagostanjem.

Če je res, da bo novo leto 1937 odločilo o vojni ali o miru, potem je tudi res, da je ravno naša država dala Evropi vzvišen zgled, kaj je treba storiti, da bo odločitev padla v korist miru.

Javna zahvala

Dne 22. decembra 1936 mi je pogorelo gospodarsko poslopje, ki je bilo zavarovano pri naši domači Vzajemni zavarovalnici. Agitatorji drugih zavarovalnic niso v tej nesreči imeli besede za tolažbo, temveč so me samo strašili, da mi Vzajemna ne bo izplačala onega, kar bi po pravici morala.

Pri ocenitvi in izplačilu odškodnine pa sem se prepričal, da je Vzajemna škodo ocenila vseskozi pravično in na mojo popolno zadovoljnost.

Zato se ji še posebej prav toplo zahvaljujem. Ob tej priliki sem do dobrega spoznal, kako koristno in tvorno je delovanje naše Vzajemne zavarovalnice. Oprimimo se tedaj le nje!

Pštata pri Kranju, 14. jan. 1937.

Jenko Martin, l. r.

O predpust, ti čas presneti!

Pust je po sedanjem družabnem nazoru patron norcev. Kako je do te časti prišel, o tem bomo morda še kdaj spregovorili. Da pa je tudi čas pred tistim šemastim torkom dobil po njem ime (pred-pust), bi kazalo, da so norčije tudi vse one velike stvari, ki jih mnogi v predpustu doživijo. V predpustu se namreč možimo in ženimo. In vendar so te stvari hudo resnejše, lepše, usodnejše, pomembnejše, kot da bi jih smeli vezati v čemerkoli na pusta. Naj nihče ne reče, da smo črnogledi. Pravi optimizem pač nima zveze ne s pustno ne s predpustno norčavostjo.

O ženitovanjih bi radi spregovorili. Starih slovenskih navad ne bomo preganjali. Čas in njegova bolezen (vsesplošna stiska) pa zahtevata, da naj bodo tudi ti običaji odraz dobe, v kateri živimo. Zato moramo biti nasprotni sleherni bučni gostiji. Te gostije trajajo največkrat pozno v noč, ne, celo več dni in noči trajajo. Čeprav že zaradi težkih časov ne morejo biti razkošne, so vendar ob misli, da istočasno stradajo milijoni, odveč. Lepi narodni običaji za take prilike so že zdavnaj zamrli, ostala je le še prazna zunanost: jedaja, pijača, muzika in ples in še nesrečna — preža.

Nič manj času neprimerna je navada »šranganja«. Tudi ta običaj ni slovenski, v svojem bistvu pa je krivičen. Fantje ob »šrangic« pač največkrat ne vedo, da je v kupo veselja padla že prvi dan novoporočencem kaplja morečee skrbi zaradi zadolženega posestva, velikega preužitka, nestalne službe itd.

Poročni dan mora biti vesel dan. Zato pa naj bi znova zaživele med našim ljudstvom stare, res slovenske ženitovanske navade, ki so v svojem bistvu izraz prave duhovne sreče in nesebičnega bratstva cele župnije. Kjer so te navade zamrle, naj bi pravo razumevanje sedanjih časov ustvarilo nove, ki jim bo najlepši kras: slovensko veselje in bratska ljubezen.

Na sodišču! »Saj ste vedeli, da nimate denarja!« — »Sem.« — »Zakaj ste pa potem toliko zapili?« — »Da bi pozabil skrb.« — »Kakšne skrbi?« — »Kako bom pijačo plačal.«

Pomembnejši spominski dnevi

4. februarja 1815 je bil rojen v Osljaku veliki hrvaški vladika Josip Juraj Strossmayer. Njegovo ime je v najtesnejši zvezi s preroditvijo hrvatstva.

8. februarja 1887 je bila v gradu Fotheringhay v Angliji obglavljena kraljica Marija Stuart. Bila je žrtev tedanjega svetovnega boja med katoličanstvom in protestantstvom. Nestrpnost tiste dobe najbolj kaže dejstvo, da so ji odbili prošnjo, ko je pred smrtjo prosila, naj jo spremlja na morišče katoliški duhovnik. Namesto katoliškega so ji poslali protestantskega dekana, ki je njeno zadnjo pobožnost motil z glasnimi anglikanskimi molitvami. Sedaj počiva Marija Stuart v westminsterski opatiji v Londonu, ne daleč od kraljice Elizabete, ki je podpisala njeno smrtno obsodbo.

8. februarja 1725 je umrl ruski car Peter Veliki. Seznanil je bil Rusijo z Evropo in ga lahko imenujemo stvaritelja nove ruske države. Ustanovil je ob izlivu reke Neve mesto, imenovano po njem Petrograd, sedaj Leningrad. Mnogi mu zamerijo, da je Rusijo evropeiziral, češ da je Rusija azijska država. Vsekakor pa je bil Peter Veliki res velik mož in vladar.

8. februarja 1849 je umrl v Kranju France Prešeren, naš nedoseženi pesnik — prvak.

9. februarja 1871 je bil rojen v Doslovičah pri Breznici na Gorenjskem pripovednik in dramatik Fr. Sal. Finžgar. Dal nam je doslej pesmi, črtice, zgodovinski roman »Pod svobodnim soncem«, povesti iz kmečkega in delavskega življenja in več dramatskih del. Njegovi spisi se odlikujejo po vedrem življenjskem pogledu in nazornem besednem izrazu.

14. februarja 869 je umrl v Rimu slovanski blagovestnik sv. Ciril. Ni nam treba omenjati njegovih zaslug za slovansko bogoslužje in slovansko narodno prebujenje.

15. februarja 1573 je bil usmrčen v Zagrebu kmečki kralj Matija Gubec. Z njegovo smrtjo so bili vobče zaključeni kmečki upori in je bila »stara pravda« pokopana. Tako je bilo tedaj tudi drugod.

17. februarja 1831 je bil rojen pesnik in jezikoslovec Matija Valjavec. Doma s Srednje Bele nad Kranjem je bil pozneje profesor v Varaždinu in Zagrebu. »Pisal je pesmi, zbiral je narodno blago in se je pozneje posvetil jezikoslovju. Rad se je spominjal rojstnega kraja in mladosti. Najboljše so njegove živalske pravljice in legende; snov je zajemal iz naroda, jezik je preprost, naroden.«

19. februarja 1923 je umrl dr. Ivan Tavčar. Rojen je bil leta 1851 v Poljanah nad Škofjo Loko. Spisal je znana dva romana »Visoka kronika« in »Izza kongresa«, mnoge povesti in novel (Otok in struga, Janez Sonce, Grajski pisar itd.) ter črtice. Zelo je poveljeval slovensko zemljo in kmečko življenje.

22. februarja 1848 je buknila v Parizu revolucija, znana nam z imenom »februarska revolucija«. Po veliki revoluciji 1789—1815 je prišla v Francijo bourbonska vladarska rodovina nazaj, pa je vladala samo do leta 1830, do »julijske revolucije«. In 18 let nato imamo »februarsko revolucijo«, ki je dala povod za prekratno gibanje tudi v drugih državah. Na Dunaju n. pr. je prišlo par tednov za Parizom do »marčne revolucije«; z njo se je polagoma pričelo v bivši Avstriji čisto novo življenje, ki je slednjič končalo z uvedbo splošnega ljudskega zastopstva v deželnih zborih in v državnem zboru na Dunaju. Zato je bila »februarska revolucija« tudi za Slovence tako pomembna.

23. februarja 303 je izdal rimski cesar Dioklecijan povelje za občno preganjanje kristjanov. Prepozno. Krščanstvo je bilo takrat že tako razširjeno, da bi mu tudi druge sile ne mogle več izpodkopati tal. Bilo je pa to največje preganjanje kristjanov. Uspeh: še živahnejše razširjanje krščanstva; in 110 let pozneje izda cesar Konstantin odlok, da sta krščanstvo in poganstvo v državi enakopravna.

27. februarja 1936 je bila sklenjena zvezna pogodba med Francijo in Sovjetsko Rusijo, ki je povzročila veliko jezo in nevoljo, zlasti v Nemčiji, pa tudi na Japonskem.

Prof. dr. Vinke Sarabon.

• Priporoča se

Dovč Josip, splošno mizarstvo

Savlje 71, p. Ježica

Ludovik Puš:

Zgodba o mehaču Janezu

Ste jo že slišali? Če je niste, jo bom povedal jaz, zakaj njena vsebina je za današnje dni primerna in koristna.

Takoj po svetovni vojski je bilo. V svojo rodno faro sta se vrnila oba: organist tam nekje od Plave — slovenskim fantom tako bridko znane vode — Janez, ki je pred vojsko meh pritiskal, pa iz ruskega ujetništva. V Rusiji se je bil marsikaj »novega« naučil. Čeprav mu vse, kar so tamkaj učili, ni bilo všeč, mu vendar nekaj dolgo ni hotelo iz glave: zakaj nista z organistom glede plače enaka. In končno, kako to, da nismo na svetu vsi v vseh rečeh enaki, saj smo vendar vsi ljudje? V širni ruski zemlji so govorili, da do takšnega izenačenja mora priti.

Pa stopi nekega dne pred župnika:

»Gospod fajmošter, tako bo po pravici, da bova za naprej imela z organistom oba enako plačilo. Če premislite, boste razumeli: če jaz odneham, ne spravi organist niti glasu iz sebe. Oba delava istočasno in enako dolgo, zatoj zasluži enako plačilo.«

Župnik je bil moder, pa za spoznanje hudomušen mož. Malo pomislil, od strani poredno pogleda »boljševiškega« starega znanca Janeza in potrdi:

»Imaš prav, Janez! Kar si zastraen enakega dela pri orgljanju povedal, je res. Če ti prenehaš, ne more organist nič ganiti z orglami. Zato pravim: izenačil bom plačilo. Da se ti pa pozneje ne bo treba še kdaj pritoževati, češ da je tvoje delo prav za prav težje ko organistovo, posebno za praznike, ko le-oni naganja orgle na vse kriplje, da ti pri mehu kar sapo jemlje in ti pot stopi na čelo, bomo zadevo uredili tako, da se bosta vrstila. Eno nedeljo boš ti meh tlačil, a organist bo orglal, drugo nedeljo boš pa ti sedel za orgle, organist bo pri mehovihi. Tako bo na vse strani prav.«

»To pa ne bo šlo, gospod! Orglati pa ne znam...«

»Lej ga, Janeza! Sem mislil, da si se v Rusiji naučil! Potlej pa z enakim plačilom ne bo nič. Saj veš, da zna organist oboje...«

Takšna je zgodba. Pozabil sem bil že nanjo, ali oni dan sem se je domislil, ko sem v vlaku slišal podoben pomenek. Bili so delavci, ki so se vozili v nasprotnem kotu oddelka. In sem bil priča, kako so udrihali: »Ko pride naša ura, bomo mi napravili s silo red in ustoličili pravico, ki bo takšna, da bosta delavec in gospod enaka. Še več! Mi bomo komandirali onim, ki sedaj nas pritiskajo.«

Ognjene besede so pričale, kako do dna duše so prepričani, da imajo prav in da bi tačas, če

bi oni imeli glavno besedo, bila pravica na vrhuncu. Ko so izstopali, se je najzgovornejši z grdo besedo zaletel v duhovne in vero. Pri tisti priti sem se domislil zgodbe o organistu in mehaču.

Kako je danes z Janezom? O, že zdavnaj je ob službo. V faro so napeljali elektriko; v orgle se je vgnezdil majhen sovražnik, ki je izpodrinil mehača Janeza in mu je ime motor. Nikdar ne zamudi, bolj enakomerno polni mehove mimo Janezove noge, nikoli ni pijan, nič se ne pritožuje. Organist je pa še vedno za orglami — njega stroj ni izpodrinil in ga ne bo.

Tako je z enakostjo bilo, je in bo. Toda, kaj ne vemo, da morajo vsi živeti? Saj nam že sama vest pripoveduje, da bi bili na napačni poti, kateri bi skrbeli samo zase, bližnjega pa pustili, da shira od pomanjkanja. Kakšna je rešitev?

So že tu učeniki: s silo se polastimo tuje lastnine — tovarn, rudnikov, oblasti in si dobri ne razdelimo! Kdor nam je na poti, ga pobijemo! Oznanjamo nov nauk, po katerem bomo s krvjo uredili človeštvo, da bo povsod zavladata enakost in svoboda...

Kakor godbo iz devete dežele pijo takšne besede ušesa in srca onih, ki so v stiski za golo vsakdanje življenje. Tudi med Slovenci jih je veliko, ki delijo usodo mehača Janeza. Ali Janez je postal, ko ga je motor izrinil od meha, vsaj grobar, ti pa so brez vsega.

Kaj začeti z njimi? Oni, ki gonijo pesem o enakosti, sami zase dobro vedo, da nikdar ne more biti toliko — da govorimo s primerom naše zgodbe — organistov, kolikor je mehačev: zakaj mehač je lahko vsak, organist ne. Svojo melodijo prepevajo tako vneto, ker bi čim prej sami radi postali organisti! Kako pa pravi stara slovenska pesem? Da bomo enaki šele onkraj:

»Kralj pr' petlarji leži
in se nič ne zbira.«

A enakost tokraj? Ni je in ne bo, razen, v kolikor se bo rodila iz zapovedi o ljubezni. Zdravilo, zvarjeno iz sovraštva med stanovi, iz krvi in nasilja, je strup, ki uničuje narode in države. Edino iz nauka Kristusovega: »Ljubi svojega bližnjega...« raste rešitev človeškemu rodu in raste enakost posameznih članov človeštva. — Zgodba o mehaču Janezu pa je kakor nauk, da je enakost po volji novih učencikov nemogoča in zato — laž.

Nočemo laži — resnico hočemo! Zato vemo, kje je naša armada.

F. K-n:

Domovinstvo in novi zakon o občinah

(Nadaljevanje.)

Nova določila glede na prejšnja.

Po avstrijskem domovinskem zakonu iz l. 1896 (to je po noveli k dom. zak. iz 1863. l.) je šele po desetih letih od vseh izpolnjenih pogojih bila pridobljena pravica za sprejem osebe v domovinsko zvezo one občine, v kateri je imela stalno bivališče.

Naš novi zakon o občinah pa postavlja določilo, da je mogoča pridobitev domovinstva v občini, v kateri prebiva katerakoli oseba stalno. Že po preteklu najmanj petih let. — V tem pogledu je torej nastopilo v primeri s trdimi določili prejšnjih avstrijskih zakonov znatno omiljenje. To določilo je za nas popolnoma novo zategadelj, ker po tej dobi bivanja v občini občinski odbor ne more zavrniti sprejema, ako so izpolnjeni vsi zakoniti pogoji.

Kdor sedaj pazljivo premetri določila § 17 našega zakona o občinah, bo morda že sam prišel na to, da je po teh določilih mogoč trojni način za pridobivanje domovinstva.

Prvič: Sprejem v domovinstvo druge občine je mogoč, ne da bi bilo bivanje v njej omejeno ali predpisano na gotov (določen) čas.

Drugič: Po petletni dobi bivanja v občini občinski odbor ne more zavrniti sprejema.

Tretjič: Po desetletnem bivanju pa je dotična oseba že po zakonu samem pridobila domovinsko

pravico — ali točneje povedano — domovinstvo (= članstvo) v občini bivališča.

V prvem in drugem primeru je torej za sprejem v domovinstvo druge občine še vedno treba sklepa občinskega odbora. Med obema primeroma pa je zopet ta razlika:

a) Če biva kdo v občini manj nego pet let, je tudi sedaj še prepuščeno prostemu preudarku občinskega odbora, ali koga sprejme v občinsko zvezo ali ne.

b) Kdor biva v občini že pet let, mora sicer tudi o njegovem sprejemu sklepati občinski odbor, vendar pa nima več pravice odkloniti ga, ako so sicer izpolnjeni pogoji prvega odstavka (točke 1, 2 in 3) § 17.

c) V tretjem primeru pa sklepanje po občinskem odboru za sprejem v domovinsko zvezo sploh ni več potrebno, ker je po desetletnem bivanju v občini dotična oseba že s tem dejstvom samim postala pristojna tja. V tem primeru zato ni treba drugega nego občini samo prijaviti pridobitev domovinstva.

Opozarjamo še na to, da postavlja zakon o občinah za pridobitev domovinstva v prvem in drugem primeru vseh treh pogojev (uživanje častnih pravic, da prosilec ni v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo teh pravic, in da more vzdrževati sebe in svojo rodbino). — V tretjem primeru — po de-

setletnem bivanju — pa odpade zadnji pogoj o možnosti vzdrževanja rodbine, dočim veljata tudi v tem primeru pogoja glede uživanja častnih pravic in sodnega postopanja.

Omenjeno bodi — kar je sicer razvidno že iz besedila zakona in iz pričujočega tolmačenja —, da oseba, ki biva v drugi občini pet let, mora — ne pa mora — dobiti ondi domovinstvo. To se pravi, da po petih letih bivanja domovinska pravica v dotični občini še ni pridobljena ali priposestovana tako, kakor z 10 letnim bivanjem, ampak je treba prositi zanjo.

Tudi moramo omeniti, da ima občina bivališča tedaj, ko sprejme kako osebo v svojo domovinsko zvezo prostovoljno (po prostem predudarku), predčasno, — pravico zahtevati od nje plačilo občinske takse, ako je le-ta v občini postavno uvedena ter je bilo pobiranje dovoljeno z odlokom nadzornega višjega oblastva.

Končno bodi še omenjeno, da je za sprejem v domovinsko zvezo tako v primeru a) kot v primeru b) — treba prositi s pravilno kolkovano vlogo. — V primeru c) — po 10 letnem bivanju — pa sploh ni potrebna več kolkovana prošnja, marveč zadostuje zgolj prijava o pridobljenem domovinstvu.

Naš novi zakon o občinah sicer glede pristoj-

bin ali taks v zadevah domovinstva nima nikakih določil. Zato se morajo pač upoštevati v primerih, ko gre za pridobljeno ali priposestovano domovinstvo po 10 letnem bivanju, določbe § 9, odstavek III., avstr. domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896. l., drž. zak. št. 222, ki določa v zvezi s § 4, odst. II. istega zakona, da se za sprejem v domovinsko zvezo na podstavi določil tega zakona ne sme pobirati nobena pristojbina, in da so (po § 4) prošnje za izrečni sprejem v domovinsko zvezo po navedenem zakonu proste pristojbin.

Kakor vidimo iz pričujoče zadnje navedbe, je prejšnji avstr. zakon iz leta 1896 veleval, da je bilo treba tudi po 10 letnem bivanju v drugi občini prositi za sprejem v njeno domovinsko zvezo, in da je moral občinski odbor dotično osebo s svojim sklepom izrečno sprejeti, le da prošnje ni mogel kratkoma zavrniti kakor po zakonu iz leta 1863.

V tem pogledu je torej z določbo v našem zakonu o občinah storjen znaten korak naprej, po katerem odpade marsikakšno nepotrebno prerekanje na sejah občinskih odborov, ki so včasih do obisti preiskovali prošilce za sprejem v domovinsko zvezo. — Vendar pa — kakor sem poudarjal že v prvem članku — ni zato nič manj potreben nov zakon o domovinstvu. (Nadaljevanje.)

Dogodki po svetu

Najbolj je v zadnjem času pač svet presenetila odpoved angleškega kralja Eduarda VIII. Odpovedal se je vladi nad vsem ogromnim britanskim imperijem, kakor imenujemo Anglijo z vsemi njenimi kolonijami in drugimi deželami. Brali smo, da bi se bil Eduard rad poročil z gospo Simpsonovo; ker pa angleški kralj ne sme poročiti ženske iz meščanske rodbine, se je rajši odpovedal prestolu. — To smo brali; kaj je pravi vzrok, pa ne vemo...

V Španiji ofenziva generala Franca (beri: Franka) ni bila v poznejšem poteku tako uspešna kot prej. Vse države bi rade na španskem posredovale, to se pravi, v kalnem ribarile in iskale svojih koristi. Bije se tam boj dveh načel: bolj ševiškega in protiboljševiškega načela.

Italijani so zasedli tudi še najbolj zapadne dele Abesinije, s čimer je vsa Abesinija prešla v njih roke. Angleži, ki so v takšnih primerih vselej nepriljubljeni in ki jim tudi sploh ves sedanjí svetovni položaj ne ugaja, so morali gledati na zasedbo s prekrižanimi rokami in so jo celo potrdili. Računajo na bodočnost in se mrzlično pripravljajo. V Abesiniji izvira Modri Nil, ki daje vodo za namakanje angleških plantaž v Sudanu in za napolnitev ogromnih jezov nižje od Abesinije.

V vzhodnoazijskem kotlu vre še kar naprej. Japonci bi radi zasedli vse kitajsko ozemlje, ki je pa preogromen grizljaj in ga je nemogoče prebaviti. Pri tem popolnoma prezremo kitajski odpor, nasprotstvo Rusov, Angležev itd. Boji v Šanghaju pred par leti so pokazali, da Japonci nimajo več tiste vojaške premoči nad Kitajci, kot so jo imeli prej, in da je kitajski oreh presneto trd. Kitajskega maršala Čiang-kaj-šeka je nenadoma zaprl general Čiang-su-lijan, hoteč ga prisiliti, da nastopi z vso močjo proti Japoncem. Pa ga je kimalu izpustil in ga je prosil odpuščanja. Neki angleški časnikar je pisal, da nima pred visokimi osebami prav nobenega spoštovanja; in sicer, čim višje so, tem manj. Ko je bil pa pri Čiang-kaj-šeku v avdienci in ga je ta pogledal, je bil Anglež ves drug in je pisal pozneje: »Bil sem zelo zelo majhen«.

Mussoliniju, Hitlerju in Baldwinu se v potezah obraza in v vseh kretnjah pozna, kako težko breme nosijo; doma so drugačni kot pri javnih nastopih. Rooseveltu se pa to breme nič ne pozna, njegov vedno se smehljajoči obraz je ravno tak, kakršen je bil pred dobrimi štirimi leti, ko je bil prvič izvoljen za predsednika Zedinjenih držav. In tudi njegov značaj se ni nič spremenil.

V mestu Buenos Aires (Argentinijska) je zboroval vseameriški kongres in je bilo sklenjenih na njem 26 pogodb in dogovorov. Na kongres je prišel iz Severne Amerike tudi Roosevelt sam in je bil seveda izredno prisrčno pozdravljen. Razlika med tem kongresom in med sestanki državnikov v razburkani Evropi je ta, da so Amerikanci neprestano naglašali svojo miroljubnost. Sklenili so nekakšno zvezo ameriških držav po zgledu evropske Zveze narodov; a ameriška zveza je dosti bolj enotna.

V Egiptu so dobili sodni spis, ki kaže, kako velike obresti so morali plačevati ljudje že v prastarih časih. Tisti časi niso bili nič bolj usmiljeni kot so sedanjí. Če je bilo kakšno zemljišče obremenjeno, je stala kar na zemljišču tablica z navedbo višine dolga in se je vsakdo mogel kar tam prepričati, kako je bil posestnik zadolžen. Pri nas se pa moraš vsaj do zemljiške knjige potruditi.

Angleži bodo gradili ladje, ki bodo porabile iz Anglije v Ameriko samo tri dni in prav toliko nazaj. Če računamo en dan za vkrcavanje in izkrcavanje ter za nalaganje in izlaganje, bo promet sem in tja enotedenski »nihalni promet«. Vprašanje je pa, če se bo ta promet tudi splačal; kajti tovrstne ladje bodo morale imeti izredno močne stroje, posebno konstrukcijo itd. To vse je zelo drago in se ne more vedeti, če bodo cene in blagovne prevoznine mogle prenesti vse konstrukcijske in prevozne stroške.

Basilij Zaharov, nedavno umrli milijarder, ni vedel, koliko ima denarja. Samo zapuščina v gotovini je cenjena na 4 do 5 milijard dinarjev (1 milijarda je 1000 milijonov), a ta je bila le majhen del ogromnega njegovega premoženja. Imel je neprecenljive zbirke dragih kamnov, umetnin itd., v Parizu cele ceste hiš, povsod palače in drugo. Kot dobrotnik človeštva se pa ni posebno izkazal. Prof. dr. Vinko Šarabon.

Pri „Karitas“ se zavarujejo kar cele družine!

PLASINOVI iz Javornika 34 so vsi zavarovani: oče, mati in vsi otroci (sedita Blaž in Marjana; stojijo: od leve na desno: Angela, Ciril, Franc, Ljudmila in Marija). Starši so zavarovani za posmrtnino, otroci pa na doživetje (in smrt).

Plasinoва družina je le ena izmed mnogih družin, ki so cele zavarovane pri KARITAS. Naše ljudstvo je že spoznalo, da je zavarovanje KARITAS res pravo, solidno in prav za njega ustvarjeno. Naše zavedno ljudstvo ve, da je KARITAS oddelek velike slovenske Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, ter mu zaupa. Vedno novi tisoči članov se prijavljajo, cele družine pristopajo. Tako skrbi naše ljudstvo za svojo in svojih otrok bodočnost. Kadar bo zavarovano vse, bo mnogo manj bede med nami.

A. Vindišar, Ljubljana:

Nekaj za naše družine

Božični zvonovi so v nas razmajali lepe misli, sladke spomine, visoke cilje. Vsem dobrovoljnim so oznanjali srečo, ki izbaja iz družine. Pa tudi očitali so ti božični odmevi. Vsem tavajočim in nezvestim so udarjali na vest in skeleli kakor žerjavica.

Kaj oprežno in z rahlimi prijemi je te božične dni — bolj kakor sicer — oznanjalo naše časopisje, da je v krizi naše družinsko vprašanje. Pač je kazalo drugam, kjer je družinska kriza še večja in obupnejša, pa vendar istočasno ni moglo prezreti naših domačih razmer, ki povprečno sodeč niso še kritične, dasi ne morejo več biti nikomur v zgled.

Naša slovenska družina!

Od vekomaj vir našega ponosa, sreče in obstoja! Za večno predmet naših žrtev in odpovedi. Dar božji za rod in družbo, edini, ki nas ohranja! Skrita kamrica naše tolažbe, kamor se po vseh udarcih življenja vračamo, kjer edino še novih sil

za borbe zajemamo! Naša bodočnost in naša zmagabojna družina, ako ostane z nami Bog in naša zdrava volja.

Oče in mati! On ni gospod in ona ni gospa! Svet zunaj sodi njega za umazanega rovtarja, njo za nerodno deklo. Lastnim številnim otrokom pa je ona zlata mati in kraljica, on pa kralj in dobri oče.

Otroci! Eden se žrtvuje za napredek drugega, za šolanje, za zdravje. Skupno živijo v slogi, v oporo in pomoč, v zgled in ponos. Svojim staršem so v čast in veselje. Še pozno v življenju se srečavajo in so iz roda v rod tesno povezani.

Vsa drugačna si, slovenska moderna družina! Iz tujih dežel in ljudstev so te k nam zanesli. V padec nam boš in v sramoto! Po tebi se bo zastupila naša zdrava kri. V tebi bo vsa odgovornost za samomor našega naroda. Ako kedaj, bo po tebi naš rod izginil, v svarilo in klic zdravim večjim narodom. Kje so tvoja gnezda? V vsem ne-

O žalni obleki

Žalovanje je izraz bolesti, ki nas navdaja ob smrti drage nam osebe, pa tudi izraz spoštovanja. Že pri prarodovih najdemo znake takega žalovanja, ki se je izražalo največkrat v skazenju telesa ali celo v prostovoljni smrti. Že grški zgodovinar Herodot poroča, da so si Skiti v žalovanju pulili lase, si porezali ušesa, se še na druge načine skazili in se pustili celo ubiti. Vse do najnovejšega časa je obstajala pri raznih preprostitih narodih navada, da so morale ob smrti moža umreti tudi žene. Vendar se to ni zgodilo zaradi žalovanja, temveč zaradi krutega običaja, katerega smisel je bil v tem, da je žena le del moškega življenja in mora tedaj umreti, če ugasne možovo življenje. — Se dandanes kažejo mnoga zamorska plemena (pa tudi v Indiji, v Kini, na tihomorskih otočjih) svojo žalost ob smrti svojcev s tem, da se popolnoma zanemarijo: ne brijejo in ne strižejo se, ne umivajo se, v cunje zagnjeni hodijo okrog, že itak veliko nesnažnost telesa pa še povečujejo s tem, da se mažejo z blatom, govnom in drugo nesnago. Zunanji izraz žalosti je pri vseh preprostitih narodih tudi naricanje. Za naricanje služijo mnogokrat plačani ljudje, ki pokojnika morda niti poznali niso. Običaj naricanja najdemo tudi še ponekod med visoko civiliziranimi narodi Evrope.

Izražanje žalosti v barvi obleke poznamo v Evropi šele iz dobe splošnega napredka. Vendar pa vemo o Kitajcih, da so že pred tisočletji nosili ob smrti svojcev v znak žalosti belo obleko. V Evropi je še pred dobrimi 200 leti prav tako prevladovala bela barva kot znak žalosti. Le o Germanih (Nemcih) vemo, da so že spočetka nosili v žalosti črno obleko. Poleg bele in črne je znana še rumena barva kot žalna, vendar slednja le pri Egiptčanin in nekaterih rodovih Indije.

Razlogi za to razlikovanje glede žalne barve temeljijo zgolj na domnevah. Bela barva naj bi bila predvsem žalna barva Slovanov, ker so bele silne zasnežene dalje Sibirijske, od koder naj bi bili izšli. Rumena barva naj bi bila znak smrti Egiptčanom, ki bivajo ob brezmejnih rumenih severnoafriških pustinjah. Germani pa naj bi žalovali v črni barvi, ker je temno in skrivnostno Baltsko morje, ob katerem so sprva prebivali.

Najsi bo temu kakor že, s slovanskega stališča je zanimivo, da tudi nemški narodopisci smatrajo belo žalno barvo za posebnost Slovanov. Pri tem pa morajo priznati, da se je bela kot žalna barva ohranila v mnogih danes čisto nemških krajih. Dočim žalujejo lužiški Srbi še danes praviloma v beli barvi, so posejani kraji z enakim običajem ne le v vzhodni, temveč celo v zapadni Nemčiji. Ker so obenem tudi imena takih krajev očitno slovanskega izvora, lahko sklepamo, da so bili naši pradedje pred davnimi stoletji gospodarji velikega dela sedanjega nemškega ozemlja. Da, ta ugotovitev ni prijetna in le v zvezi z besedo o žalovanju opravičljiva.

Dočim gospa moda svojevoljno spreminja barve in oblike modernemu oblačilu, je doslej vsaj žalno barvo pustila v miru. Kako dolgo še?

mirnem življenju, v sebičnem hlepenju za užitki, v zanikanju vsega nadnaravnega. V filmu in časopisu, v mladinskem protiverskem društvu, v tovarni in pisarni, v tujini!

Oče in mati! On je gospod in ona je gospa. Ako sta brez otrok, pač nista družina in ne oče, mati! Oba služita vsak dan od jutra do večera, vsak v svoji službi. Nič ni med njima skupnega, niti denar. Ako jima je Bog zaupal otroke, sta jih žalostna in nevedna, kajti tujci so si med seboj.

Otroci! To je jedro družinske krize. Za nje gre in za rod, ali proti njim in proti rodu! Pomehkužene, se družine branijo otrok. Število rojstev pada, število nerojenih, umorjenih življenj pa raste! Tudi pri nas! Glejte naša mesta! Otroci so brez doma in brez družine. Vsak črv ima svoje gnezdo, otrok moderne družine nima doma in je izročen cesti. Zapuščeni so, osiroteli, vsem v breme in težko skrb. Tak rod bo zgodaj zrel za vsak prevrat in se bo kruto maščeval nad družbo. Ne le nad krivci, žal, tudi nad vsemi zdravimi, nedolžnimi.

Tu je potrebna pomoč, dokler je čas! Pomoč družinam, ki hirajo in so obupane. Pomoč mladim, zdravim ljudem, da najdejo pot v pošteno, družinsko življenje. Pomoč zapuščenim otrokom in osirotelim siromakom! To je dolžnost vsakega in družbe, države! Dolžnost vseh sil, ki narodovo rast in njegov napredek vodijo!

Tudi zavarovalstvo je steber narodove rasti in napredka. Tudi ono je poklicano, da opraviči svojo kulturno nujnost, da olajšuje, ustvarja in pospešuje zdravo družinsko vprašanje.

Zavarovanje vzgaja mladino k varčnosti, navaja odrasle na misel za svoje, olajšuje gospodarju skrb za družino, preskrbuje mladcem doto, rešuje po smrti očeta osirotelo družino itd. Posebej pa ustvarja in pospešuje družinsko življenje. Poglejte: družini, kateri se rodi četrti otrok, naklanja velikodušno krstno darilo v obliki brezplačnega življenjskega dotnega zavarovanja. Seveda dobi vsak naslednji novorojenec podobno, a večje darilo. Kadar otrok doraste svoja leta, ni očetu treba nič skrbeti, kje bo vzel denar za doto, doto mu bo namreč sama in brezplačno sama dozorela v življenjski zavarovalnici. Oče skrbi za družino tudi za primer svoje zgodnje smrti. Težka

je skrb, kaj bo s številnimi otroki. Le za tri skrbi on, za četrtega in vse naslednje otroke skrbi in zbira doto življenjska zavarovalnica. Povejmo na uho: v resnici imajo tak način družinskega zavarovanja vpeljan v večini kulturno naprednih držav. Mi takega načina zavarovanja trenutno, žal, še nimamo. Brez dvoma pa se bo vpeljalo tudi pri nas, čim bo država uvidela hiranje družinskega vprašanja v škodo naši skupnosti.

Ima pa naše slovensko zavarovalstvo nekaj podobnega in to v posmrtnem zavarovanju Karitas. Pri življenjskem zavarovanju, ki je plačljivo do smrti, določa člen 20 in 21 pravil brezplačno sozavarovanje otrok in pravi: Če sta zavarovana mož in žena, odnosno en preživeli zakonec in en otrok, potem so ostali njihovi otroci od izpolnjenega 2. do izpolnjenega 16. leta brezplačno sozavarovani.

Sozavarovanje otrok preneha z izpolnjenim otrokovim 16. letom. Če sta oče ali mati ali obadva umrli, potem teče sozavarovanje otrok brezplačno do izpolnjenega 16. otrokovega leta naprej.

Če nastopi smrt zavarovanca ali sozavarovanca zaradi nezgode takoj ali najkasneje v teku enega leta po nezgodi, se izplača dvojna zavarovana vsota.

Gornjim mislim o naši družini dodajamo tole: Vprašanje zdrave družine je življenjsko vprašanje obstoja naroda in države. Torej leži tudi na državi velik del skrbi zato, da ohrani družino zdravo. Kakor je drugod sicer posredna, naj bo tu pomoč države neposredna in močna. Namreč: ukazano je, da vsak državljan, ki po 30. letu ni poročen, plačuje vsak mesec samski davek. Ako upoštevamo, da so povojne in moderne družabne razmere zagrenile mnogim vse veselje do družinskega življenja, je teh in takih samcev pri nas kaj lepo število. Torej so tudi dohodki teh samskih dajatev prav lepi in znatni.

Naše mnenje je to: kapitali, nabrani iz teh dajatev, iz naslova družabne in družinske manjvrednosti, naj se vračajo nazaj v ozdravljenje družinske in družabne polnovrednosti in to v obliki premij in podpor veččlanskim družinam. Tedaj šele bi bil podan jasan dokaz, da smatra država za prvo in glavno skrb, da ostane razvoj njene družine zdrav in neokrnjen.

Ing. Černe, Ljubljana:

Pomen kisanja krme za napredek živinoreje

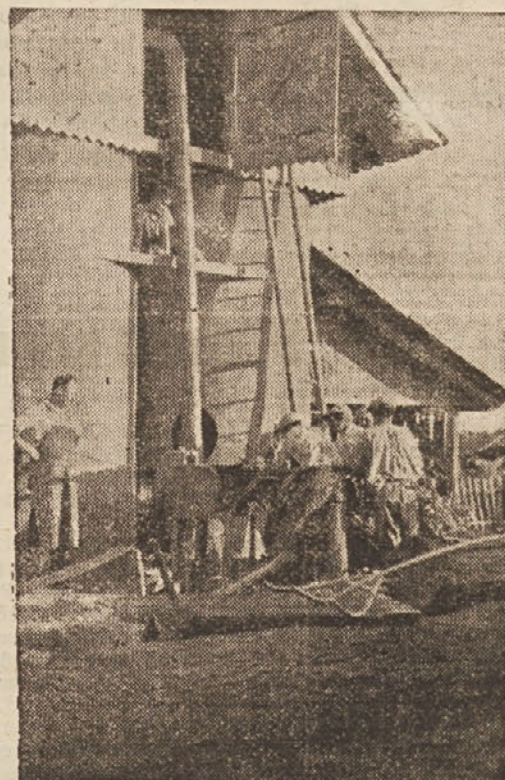
(Konec.)

Krmo kisamo v silosih, ki imajo obliko štirioglate ali pa okrogle jame, ki je razdeljena v več predalov, lahko pa tudi obliko okroglega stolpa. Pri graditvi silosa se moramo ozirati predvsem na to, da stroški niso previsoki in da čim boljše izkoristimo prostor. Zgraditi ga moramo v bližini hleva; paziti pa moramo pri tem, da se nahaja vedno pod streho, ali pa na takem prostoru, kjer streho brez posebnih težav lahko podaljšamo in potegnemo nad silos. Če pa ne moremo najti nobenega prikladnega prostora, ga postavimo na prostem; v tem primeru moramo poskrbeti za primerno streho.

Nikdar ne smemo postaviti silosa preveč bližje hleva, ali pa tako, da bi bil z njim v neposrednem stiku. Kisla krma ima namreč zelo močan duh in ta bi se potem razširjal v hlevu. Vse okolnosti je treba popreje dobro premisliti in si izbrati v ta namen prikladen prostor. Vedno nam mora biti omogočeno brez težave priti do silosa; pa tudi na to moramo misliti, da lahko postavimo v bližino silosa slamoreznilo, katere je neobhodno potrebna za rezanje zelene krme. Vse to je treba imeti pred očmi in vedeti, da je silos naprava, ki bo trajala dolgo vrsto let, ne pa samo nekaj časa.

Za manjšega posestnika so najbolj prikladni silosi v obliki štirioglatih jam, katere so razdeljene v več predalov (glej sliko 1). Okrogli stolpi (glej sliko 2) za malo posestvo ne pridejo toliko v poštev, ker so preveč dragi in se izplačajo le na večjih posestvih. Jame za kisanje krme so razdeljene navadno v več predalov; prikladne so zaradi tega, ker v posameznih predalih lahko kisamo različne krmilne rastline. Zidava je zelo enostavna.

Velikost silosa je odvisna od več okolnosti; tako v veliki meri od dnevne potrebe krme, od

Št. 2. Silos Janeza Šavja v Črnelovcih v Prekmurju (kapaciteta: 20 m³).

Ilustracije in ključji

dajo reklami šele pravo lice — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte le offsettisk, ki je danes najsenejši!

Kamenotisk • Knjižgotisk
Bakrotisk • Ključna
litografija • Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

Številka živine in pa od tega, kako dolgo nameravamo živino krmili s kislom krmom. Če imamo na razpolago zadosti zelene krme za kisanje in nameravamo krmili živino s kislom krmom vso jesen in zimo, t. j. približno 5—6 mesecev, potem moramo računati na 1 glavo odrasle živine povprečno 5 m³ prostora v silosu. Silos mora biti zgrajen vedno na trdni podlagi; nikdar ga ne smemo graditi na kakem nasipu. V primeru, če zgradimo več silosov drug poleg drugega, mora imeti vsak svoj lasten temelj.

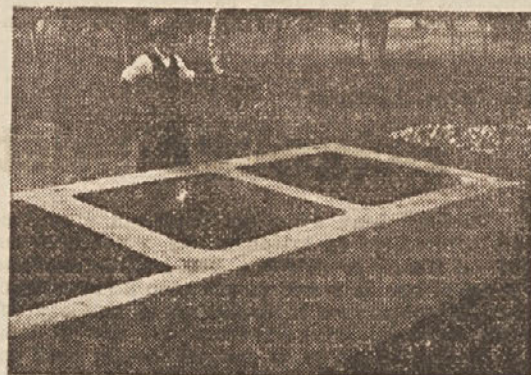
Najbolji so oni silosi, ki so zgrajeni iz betona. Opeka kot gradbeni material ni nikoli tako prikladna kot pa beton. Če pa že gradimo silose iz opeke, moramo polagati veliko važnost na to, da je dobro žgana. Silos mora biti vedno tako zgrajen, da vzdrži notranji pritisk krme in da je popolnoma nepropusten za zrak, vodo in za druge pline in da je od zunaj zavarovan pred mrazom. Še boljši pa so seveda silosi iz železobetona. Za beton uporabljamo čist gramoz in pesek. Betonsko zidovje moramo v prvih dveh tednih stalno polivati z vodo in paziti, da ni izpostavljeno neposrednemu sončnemu obsevanju.

Globina jame je različna, navadno pa znaša tri metre in sicer en meter nad zemljo, dva metra pa v zemlji. Predvsem pa je odvisna globina jame od talne vode; ako sega talna voda visoko, ne moremo napraviti globokih jam. Pregloboke jame pa sploh niso prikladne, ker iz njih težko spravljamo krmo. Širina jame je odvisna od širine pesameznih predalov in od potrebne količine krme. Na manjših posestvih popolnoma zadostuje 1,5—2 m široke jame. Dolžina jame pa je zopet odvisna od globine in širine jame. Kdor se je odločil za napravo silosa, naj vpraša vedno prej za nasvet kmetijskega referenta, kateri mu bo dal vsa potrebna pojasnila glede načina graditve.

Odprtina jame naj bo čim manjša; zato jo razdelimo na več predalov. S tem je tudi manjša površina izpostavljena zraku. Pravilno moramo silos vedno naenkrat napolniti. Na manjših gospodarstvih pa tega ne moremo naenkrat storiti; pač pa lahko napolnimo predal, ki je manjši kot pa cela jama.

Ko napolnimo jamo s krmom, jo moramo dobro pokriti, da nima zrak nikakega dostopa. Krmom v

silosu pokrijemo z deskami, ki morajo biti debele vsaj 2 cm. Na deske namečemo plast gline, ki je visoka pol metra. Pri nabijanju glino večkrat poškopimo, da ostane vlažna in da se bolje sprime. Dobro je, da primešamo glini tudi nekaj plev. S tem preprečimo dostop zraka, obenem pa obvarujemo krmo pred deževnico. Seveda pa je vseeno potrebno, da se nahaja silos pod streho in da je pokrit.

St. 1. Silosna jama Ozvalda Peklarja v Novi vasi.

Kisla krma služi najbolje za pokladanje živini, ako jo hranimo razrezano in pomešano z rezanico od slame ali pa koruznice. Živino moramo na kislom krmu le polagoma navaditi; v začetku jo damo v manjših obrokih, potem pa te obroke stalno povečujemo. Na odraslo živino računamo dnevno 15—20 kg kisle krme.

Silosni imajo pri nas, zlasti pa še v krajih, kjer zaradi pogosto nastopajoče suše primanjkuje krme, prav gotovo veliko bodočnost. Samo v zadnjih treh letih je bilo pri nas v Sloveniji z denarnimi prispevki banske uprave preko 400 posestnikom omogočena naprava silosov in to predvsem jam. Posebno prednjači v tem pogledu Prekmurje, Bela Krajina, Dolenjska in deloma Štajerska. Zeleti pa je, da bi v bodoče ta akcija zavzela še mnogo večji obseg.

Ivan Martelane, Ljubljana:

Pomembnost kmečkih zavarovanj

V nejasnem političnem in gospodarskem vrenju zadnjih let so se skoraj vse države oprijele novega nauka o gospodarjenju, ki je v tem, da se skuša vsaka država gospodarsko zapreti za svoje meje in preusmeriti vse svoje gospodarjenje tako, da ni od nikogar odvisna, da sama zadosti vsem svojim gospodarskim potrebam ter se tako tudi politično osamosvoji. Temu nauku in takemu gospodarjenju pravimo avtarkija.

Rea, da tako ravnanje navadno ni v posebno korist niti zadevni državi niti njenim sosedam, zahteva ga pa današnji svetovni politični sestav, ki stoni na sili in premoči; nekateri narodi pa so tudi po tej poti dosegli lepe uspehe, kot v zadnjem času na primer Italija v času sankcij zaradi abezinske vojne.

To bogato skušnjo pa so pri takem gospodarjenju doživele prav vse države: za industrijske izdelke in rudne surovine tudi v času gospodarske osamljenosti lahko prenese posamezna država prekinitev dotoka od zunaj, vsaj za nekaj časa, teže pa je s kmečkimi pridelki. Narod čuti vnanji pritisk najprej ob pomanjkanju živeža; ko pritisne lakota, vidi, da gre zares, ljudstvu upade pogum, širi se nezadovoljstvo, pričenjajo se neredi, groze upori.

Zato opazimo vzporedno z uvajanjem gospodarske avtarkije, da so se v zadnjem času vse države posvetile pospeševanju kmetijstva: izbirajo živinske pasme, izboljšujejo žitne vrste, prebirajo semenje, izsušujejo močvirja, urejajo hudoornike, pripravljajo umetno gnojilo, rešujejo kmečke dolge — seveda ponekod z večjimi, drugje z manjšimi uspehi.

Da pa more kmet uspevati, ga je predvsem treba obvarovati pred vsakovrstno škodo, ki preti njegovemu imetju, njegovim poslopijem, njegovim pridelkom, njegovi živini. Požarno zavarovanje je skoraj v vseh deželah udomačeno, zato se skrb države obrača danes predvsem na zaščito pred škodami na rabnosti in življenju živine ter pred

škodo, ki utegne zadeti kmečke pridelke, še preden se poboro in spravijo na trg. Tej dvojni škodi skušajo gospodarstveniki najti protivno uspešno sredstvo v zavarovanju živine in v zavarovanju plovov in posevkov proti škodam po toči.

Skoraj vsaka država skuša ta vprašanja rešiti na poseben način. Ponekod vrši zavarovanje toče in deloma tudi živine država ali dežela sama (Bavarska, Poljska, nekatere severnoameriške države, nekatere kanadske pokrajine ter Sovjetska Rusija), v večini držav pa goje to zavarovanje zasebno-pravne zavarovalnice, ki jih pa država ali dežela zelo podpira (Baden, Francija, Švica, Češka, Španija, Švedska, Grška, Nemčija itd.).

Zavarovanje proti toči se mora obravnavati povsem ločeno od zavarovanja živine, ker je vsaka izmed teh panog povsem svojska. Po naravi škod je pri zavarovanju živine potrebno, da se izvaja v čim manjših edinicah, ter se zdi, da je oblika majhnih zadrug za to najbolj primerna, zavarovanje zoper točo pa je treba izvajati na čim bolj razsežnem ozemlju istočasno, da se tako škode, ki vsak čas zadenejo le del tega ozemlja, izravnajo z dohodki iz tistih delov zavarovanega ozemlja, ki ga škoda po toči ni prizadela.

Pri nas se zavarovanje proti toči in zavarovanje živine obravnava že dolga desetletja, pa še danes nismo vprašanja rešili v splošno korist kmečkemu gospodarstvu. Kranjski deželni odbor je sprožil razpravo o teh vprašanjih že leta 1896, ostalo pa je le pri načrtih in pripravi. Do svetovne vojne je imela zavarovanje živine še najbolj izvedeno goriška dežela, na Kranjskem in Štajerskem smo imeli le posamezne zadrugske. V bistvu se položaj do danes ni spremenil.

Bolj resno so se vršile priprave za zavarovanje proti toči v naših krajih po vojni. Leta 1923 smo dobili zakon, ki je predvideval splošno izvedbo tega zavarovanja. Praktične uspehe pa je pokazala le primorsko-krajiška oblast, ki je to zavarovanje uvedla leta 1928. Leta 1930 je bil za-

Počitajte in potem sodite!

Grozna nesreča nas je doletela. Ono, kar nam je bilo tako ljubo in drago, je postalo plen ognja. Ko smo najmanj pričakovali, smo ostali brez strehe, je zgorel trud celega leta, so postala pepel naša poslopja, smo postali siromaki. O, kako je tudi nam bilo težko plačevati premijo, kako se je ta in oni izmed nas jezil na zavarovalnico in njene opomine! Danes sodimo drugače. Vzajemna zavarovalnica se je v naši nesreči izkazala za našo prijateljico in varuhinjo. Poslala je svoje ljudi, ki so našo nesrečo precenili z vsem razumevanjem naših težav, Vzajemna zavarovalnica pa nam je odškodnino hitro in točno izplačala. Zato izrekamo naši domači Vzajemni zavarovalnici iskreno zahvalo, vsakogar pa vabimo, da ji zaupa.

- Sadarska podružnica v Srednji vasi pri Kranju, (Gorelo dne 1. 9. 1936.)
 Vrčkovnik Jože in Marija, Topolšica pri Šoštanju, (Gorelo dne 9. 9. 1936.)
 Mejak Anton in Ivana, Vrbinška vas 2, p. Videm ob Savi, (Gorelo dne 12. 9. 1936.)
 Zalokar Janez, Okolo 19, Ihan pri Domžalah, (Gorelo dne 13. 9. 1936.)
 Marolt Vinko, Bled, Grad, (Gorelo dne 16. 9. 1936.)
 Rudolf Jože, Kacinek, p. Prihova, (Gorelo dne 30. 9. 1936.)
 Petrovič Franc in Marjeta, Bukovci 140, p. Ptuj, (Gorelo dne 2. 10. 1936.)
 Hočevar Jože, Brezov dol 42, p. Zagradec, (Gorelo dne 10. 10. 1936.)
 Kurnik Janez, Srednja vas 22, p. Šenčur pri Kranju, (Gorelo dne 11. 10. 1936.)
 Koderman Mihael, Nadgorica 5, p. Ježica, (Gorelo dne 11. 10. 1936.)
 Tkalič Silvester, Terezija, Dogoše 3, Maribor, (Gorelo dne 13. 10. 1936.)
 Korošec Franc, Ličenca 25, p. Loče pri Poljčanah, (Gorelo dne 15. 10. 1936.)
 Borštinar Marija, Ig-Studenec 15, p. Ig pri Ljubljani, (Gorelo dne 15. 10. 1936.)
 Lužovec Franc, Poženik 28, p. Cerklje pri Kranju, (Gorelo dne 20. 10. 1936.)
 Švab Anton, Leše št. 46, p. Brezje, (Gorelo dne 20. 10. 1936.)
 Korbar Jožef, Poženik št. 29, p. Cerklje pri Kranju, (Gorelo dne 22. 10. 1936.)
 Kimovec Josip, Sp. Slivna 17, p. Vača, (Gorelo dne 22. 10. 1936.)
 Čeh Franc in Ljudmila, Cogetinci 42, p. Sv. Anton v Slovenskih goricah, (Gorelo dne 22. 10. 1936.)
 Flis Alojzij in Marija, Prihova 15, Grušovje pri Konjicah, (Gorelo dne 27. 10. 1936.)
 Pristovnik Mihael, Črešnjevci 79 pri Slov. Bistrici, (Gorelo dne 2. 11. 1936.)
 Soršak Karel, Leskovec 21, p. Slov. Bistrica, (Gorelo dne 2. 11. 1936.)
 Bauman Albert in Ana, Dobrenje 44, p. Pesnica pri Mariboru, (Gorelo dne 6. 11. 1936.)
 Dimat Liza, Spod. Partinje 105, p. Sv. Jurij v Slov. gor., (Gorelo dne 7. 11. 1936.)
 Gornik Ivan, Grabrovec 35, p. Metlika, (Gorelo dne 8. 11. 1936.)

Halo! Halo!

Tukaj »Naša moč«. Kako? Da ne nameravate svojih izdelkov oglašati v našem listu? Premajhen da Vam je? — Oprostite! Vedeti morate, da izhaja »Naša moč« v

sto tisoč izvodih

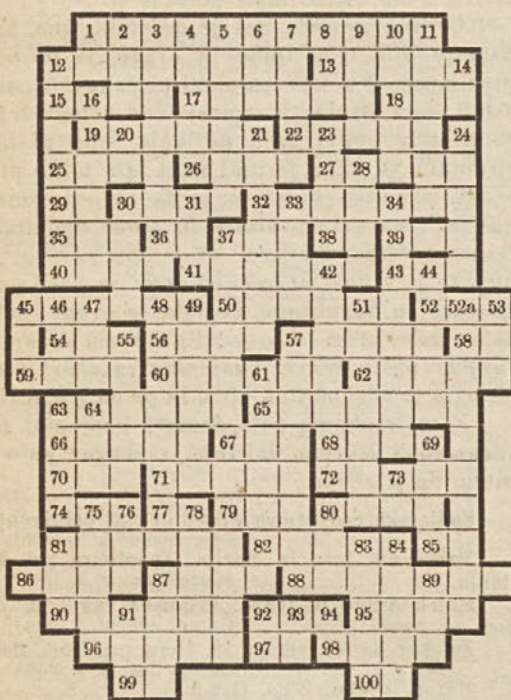
in da jo bere ves naš narod. Prosimo, pošljite nam samo besedilo za Vaš oglas in mi Vam bomo poslali proračun. Prepričali se boste lahko, da je oglaševanje v »Naši moči« še vedno

najceneje,

ker prinaša poceni zanesljiv uspeh.

Nagradna križanka za februar 1937

Vodoravno: 1. Vsak član Vzajemne ga ima. — 12. Pripadniki prave vere. — 13. Mesto na Gorenjskem. — 15. Priselov. — 17. Sorodstvo. — 18. Svetopisemska oseba. — 19. Vrsta snega (2. sklon). — 22. Ni ukrivljen. — 24. p. — 25. Albansko mesto. — 26. Del klase. — 27. Nazor. — 29. Egiptansko božanstvo. — 30. Moderno bojno sredstvo. — 32. Če je v ljudski soli ni dobil, mu bo v gimnaziji trda predla. — 35. Rimski pozdrav. — 36. Priselov časa. — 37. Ljubljani priključena občina. — 38. i g. — 39. Zabava v prirodi. — 40. Živalska noga. — 41. Ptica (dvojina). — 43. Vprašalna členica. — 45. Moško ime. — 50. Južno sadje (množina). — 52. r v a. — 54. Zgodovinsko strelno orožje. — 56. Grško mesto. — 57. Pri živini govorimo o njem. — 58. Vzklík bolečine. — 59. Moško ime. — 60. Vrsta dreves. — 62. Sibe za pletenje. — 63. Vsebinski del knjige. — 65. Jabolčni škodljivec. — 66. Ornomorsko pristanišče. — 67. Barva. — 68. Vas pri Domžalah. — 70. Industrijska rastlina. — 71. Plašljivost pri javnem nastopu (tujka). — 72. Strup (po hrvaško). — 74. Pesniška oblika. — 77. Grška črka. — 79. Ud družine. — 80. Nizozemska prestolnica. — 81. Pripadnik poganke vere. — 82. Vrsta polja. — 85. Glavni številnik. — 86. Zensko ime. — 87. Kdor je nima, nič ne velja. — 88. Zgodovinska južna pesem (oblika). — 90. Poganški bogovi. — 92. Oče. — 95. Moderne ženske. — 96. Povezano cvetje. — 97. Predlog z rodilnikom. — 98. Del ženske narodne noše. — 99. Povratni zaimek. — 100. Nikalnica.

Navpično: 1. Predlog s tožilnikom. — 2. Oče. — 3. Člana vojske (dvoj.). — 4. Afriška država. — 5. Gobček. — 6. Ruska reka. — 7. Druga beseda za vihar. — 8. Uradni spis. — 9. Del naše duševnosti. — 10. Moško ime. — 11. Ima samo eno nogo. — 12. Geometrični izraz. — 14. Pomožni glagol. — 16. Če se dva pobotata. — 20. Egiptovsko božanstvo. — 21. Pomaga proti glavobolu. — 23. Gorovje v Južni Ameriki. — 24. Vrsta znanosti. — 28. Vodna rastlina. — 30. Veleknji glagola tečem. — 31. Velika ptica. — 33. Drugi oče. — 34. Stara veda. — 37. Velik posestnik. — 42. Južnoameriška država. — 44. Reka na Stajerskem. — 45. Vzklík gnusobe. — 46. Zensko ime. — 47. Isto kot 54. vodoravno. — 48. Zemljiskoknjižni pregledi. — 49. Rokodelec. — 51. Huda ura. — 52a. Lepa in koristna čednost. — 53. Rimski pozdrav. — 55. Posledica zlega dejanja. — 57. Sport. — 61. Kar sejemo jeseni. — 63. Del voza. — 64. Zensko ime. — 69. Del telesa. — 73. Isto kot 20. — 75. Igralec na dudo. — 76. Zensko ime. — 78. Gibanje morja. — 80. Trenutek. — 81. Glas zvona. — 83. Če je v mleku preveč vode. — 84. Vas na severni meji. — 87. Vrsta ptice. — 89. Zensko ime. — 91. Vrsta jelena. — 92. a. d. — 93. Kazalni zaimek. — 94. Pesniška oblika.

Besede od 1—11 vodoravno in od 14 navzdol do konca ti povedo za tvoje življenje važno navodilo.

Opozorilo!

Bach Josip, Rakitnica 73, p. Dol. vas pri Ribnici, ni več zastopnik Vzajemne zavarovalnice oddelka »Karitas« in nima pravice niti sprejemati novih članov niti kasirati denarja.

»Karitas«
posmrtninsko zavarovanje
Ljubljana

Maščevanje. — »Kako moreš vendar zaupati svojo hčer za ženo svojemu najhujšemu nasprotniku?« — »To je edina možnost, da se maščujem nad njim.«

kon razveljavljen, pa že leta 1931 je izšel nov zakon, ki predvideva izvedbo zavarovanja proti toči po posameznih banovinah obvezno za vso državo. Po tem zakonu je savska banovina oživila in razširila zavarovanje, kot ga je že prej izvajala primorsko-krajiška oblast, ne more se pa reči, da je vprašanje zadovoljivo rešila v splošno korist. Drugod se zakon do danes še ni izvedel.

V dravski banovini je bila izvedba zavarovanja zoper škode po toči v razpravi v zasedanju banskega sveta leta 1932, pa večina članov banskega sveta je bila takrat mnenja, da še ni vpra-

Inž. Černe, Ljubljana:

Dvignimo mlečnost naših krav

Mlečnost krav dvignemo predvsem s smotrenim odbiranjem in križanjem ter z dobro krmo. Pri odbiranju je potrebno več let, da vzgojimo plemo, ki ima že v sebi podedovano lastnost mlečnosti. Z odbiranjem in križanjem se bavijo predvsem razne selekcijske zadruge. Pri nas jih imamo že lepo število in so dosegle dosedaj prav polne uspehe. Za to delo je potrebno nekaj strokovnega znanja in pa pazljivosti. Ko smo dobili na ta način živali z boljšo mlečnostjo, pa moramo gledati tudi na to, da bodo stalno dajale več mleka. To dosežemo samo na ta način, da jih vedno dobro krmimo; vse skupaj nam prav nič ne pomaga, ako ne nudimo kravam zadostne in tečne hrane.

Preko leta, ko imamo na razpolago dovolj zelene krme, detelje in trave, si ne delamo ravno prevelikih skrbi za krmo. Pozimi pa, ko ni več zelene krme, začnejo krave nazadovati v mlečnosti. V tej dobi moramo nuditi kravam razna tečna krmila, n. pr.: otrobe in razne oljne tropine. Če bomo poleg sena, korenja in gomolja po-

Ivan Martelanc, Ljubljana:

Zavarovanje v svetovnem gospodarstvu

Ta ali drugi bi utegnili domnevati, da je zavarovanje domislek kapitalističnega gospodarskega sestava, ki skuša vse pridobivanje spretno organizirati v dobičkonosnih podjetjih tako, da že v posamezno podjetje vložen kapital rodi čim večji čisti dobiček.

Da to ne drži, je dokaz v dejstvu, da ne najdemo zavarovanja le za dobro stoletje nazaj med množico novih gospodarskih ustanov in zamisli, ampak da pozna zgodovina človekovega gospodarskega udejstvovanja institucijo zavarovanja že pri najstarejših narodih. Res je sicer, da je zavarovanje v današnji obliki in na sedanji razvojni stopnji plod načrtnega dela in smotno urejenega modernega gospodarjenja, toda osnovna misel zavarovanja, ki je v preskrbi za primer potrebe, nezgode, smrti, starosti, onemoglosti, ta misel je prastara. Kaj bo jutri, to je vprašanje, ki je zanimalo svet od prvega človeka dalje.

Lepo je zapisal neki gospodarstvenik: »Od Adama dalje hodi med nami najjačja, nepremagljiva sila — SMRT. Njej nasproti je človeštvo postavilo nasprotno silo, ki je sicer ne more premagati, pač pa njene posledice odvrtni: ZAVAROVANJE.« — Vemo, da bo nekoč prišlo, morda tu, morda tam, morda kmalu, morda še dolgo ne, pa prišlo bo: zabliskalo se bo in bo udarilo; tat bo v temni noči obiskal naš dom; nevihta s točo bo prihrumela nad naše polje; kuga bo segla po živini; smrt bo zamahnila s koso...

Človeštvo se proti negotovosti bori z zavarovanjem. Gospodarstveniki so v teku časov zamislili nešteto vrst zavarovanja: proti škodi po požaru, vlom, toči, boleznim in poginju živine, proti posledicam telesne nezgode in brezposelnosti, boleznim in onemoglosti, milijoni sklepajo vseh vrst življenjskega zavarovanja.

Stari Feničan in Grk sta vse svoje premoženje imela na trgovski ladji. Morja pa nepreiskana, ladje slabotne, povsod so prežali morsk roparji. Pa so se trgovci zmenili: ako kateremu na skupinskem potovanju zadene ladjo nesreča, mu bodo ostali povrnili škodo iz izkupička za prodano blago.

Za cvetoče dobe rimskega cesarstva je ženin pred poroko založil staršem neveste gotovo vsoto,

šanje zrelo za rešitev. Zdi se pa, da se bo vprašanje znova sprožilo. Zato se bomo s tem zavarovanjem, kakor tudi z zavarovanjem živine, še podrobneje bavili v našem listu.

Kmečka zavarovanja tvorijo važen del kmečkega vprašanja sploh. S prospevajočim kmetijstvom vsaka država stoji, z njegovim propadom vsaka država pade. Zato ne smemo iti mimo teh vprašanj brezbrizno, pa tudi ne se lotiti njihovega reševanja z malodušjem, ampak resno in temeljito jih je treba premisliti in jih na najbolj smotru način rešiti.

kladali še vsaj pol do 1 kg oljnatih tropin eni kravi dnevno, bo ta bolje izkoristila tudi ostalo krmo in dajala več mleka, ki bo tudi bolj mastno.

Pri krmiljenju s tečnimi krmili moramo paziti, da se izdatki za tečna krmila izplačajo. Če pravilno ravnamo, se nam tudi izplačajo, in sicer s povečano mlečnostjo krav in z boljšim ter bolj mastnim mlekom, iz katerega dobimo več masla; nadalje s tem, da se krava bolj redi, postane več vredna in potrebuje manj druge krme. Ravno pri krmiljenju živine naši živinorejci zelo mnogo grešijo, ker jo dostikrat slabijo in nezadostno krmijo. Posledica tega je seveda slaba mlečnost. Vedeti pa je treba to, da moramo živini tudi nekaj nuditi in šele potem moremo od nje kaj pričakovati.

Nadalje vpliva na mlečnost skrbna nega, čiščenje telesa in prostorov za bivanje. Živino moramo pustiti čim več na sveži zraku, da se zadostno pregiblje in si tako okrepi svoje telo. Če vse točno upoštevamo, bomo brezdvomno znatno dvignili mlečnost naših krav in s tem svoje lastno dohodke.

ki naj bi služila za njeno preskrbo, ako mož ne bo mogel več prav zanjo skrbeti.

Pri Rimljanih so bile dolga stoletja udomačene pogrebne bratovščine — collegia tenuiorum — ki so članom preskrbele lep pogreb v podzemskih hodnikih okrog Rima — poznejših katakombah. Pogrebni stroški so se bili krili iz prispevkov članov.

V cehih nemških in danskih mornarjev v 11. in 12. stoletju opažamo zanimive določbe, ki kažejo na zelo razvito zavarovanje v obliki vzajemne pomoči med člani za primer bolezni, nezgode, požara, tatvine, izgube tovara na morju.

V angleških pomorskih mestih nastajajo že v 13. stoletju združbe trgovcev za pravno zaščito (pričetek zavarovanja zakonske odgovornosti), za vzajemno pomoč v plačilnih težkočah, za škodo ob tatvini, velikih zgubah pri trgovanju.

Srednjeveško čehovstvo je imelo zlasti v svoji vzajemni pomoči najjačjo silo in največji pomen. Biti sprejet v obrtno bratovščino ali ceh je pomenilo isto kot skleniti občno zavarovalno pogodbo za vse življenjske primere.

V severnih evropskih deželah srečujemo že zelo zgodaj rentno zavarovanje za primerno ceno si si pri trgovski družbi ali za kos zemlje pri deželnem knezu ali samostanu mogel preskrbeti preživnino.

Šestnajsto stoletje je prineslo prve pomožne blagajne za vzajemno pomoč vdovam in sirotam v primeru smrti očeta ali hranilca, nevestam doto.

Sto let pozneje je srednja Evropa čutila posledice tridesetletne vojne, v Angliji pa je gospodarstvo zacvetelo. Tudi misel zavarovanja se pričenja skokoma razvijati in najde vedno nove oblike. Pojavijo se prve zavarovalnice v današnjem smislu, v trgovske in pomorske zakonike pridejo prve določbe o zavarovanju kot eni izmed trgovskih pogodb. Prične se zbiranje podatkov o umrljivosti ter se razne vrste življenjskega zavarovanja prično postavljati na trdnjšo računsko podlago. Osemnajsto stoletje razvite angleške industrije nam je prineslo tako zvano zlato dobo angleškega zavarovalstva, ki se je polagoma razširilo na vse dežele proti jugu, našlo pot preko

morja v Ameriko, Azijo, Avstralijo ter se v zadnjem času močno udomačilo tudi na Japonskem.

V današnjem gospodarskem sestavu je zavarovalstvo ena najmočnejših opor kreditnega gospodarjenja. Krepko se postavlja ob stran industriji, trgovini in bankarstvu ter ga celo presega. Nobena panoga gospodarskega udejstvovanja ni tako smotrno organizirana kot zavarovanje. Stotine milijonov in milijard vrednosti je zaščiteneh z zavarovanjem, ves promet po morju in po suhem, vsi zapleteni pravni odnosi, milijone in milijone človeških življenj, delovna sila milijonov ljudi — vse je zaupano zaščiti zavarovanja. Iz milijard in milijard rezerv življenjskega zavarovanja se grade ceste in železnice, palače in delavske kolonije, izsušujejo se močvirja in omogoča se obratovanje tisočev in tisočev industrijskih podjetij.

To je zavarovalstvo danes. Velečila in moč,

Dr. B. M., Ljubljana:

O modernem zdravljenju z vodo

(Prosto po raznih avtorjih.)

Ko smo bili majhni, so nas mameice knajpale pri vseh boleznih. Pa tudi mnogim odraslim je voda čudovito sredstvo, s katerim je mogoče ozdraviti vsako bolezen. Zdravljenje z vodo je sprejela tudi moderna zdravniška veda v svoje okrilje, pa si bomo na kratko ogledali, v koliko služi zdravljenje z vodo tudi njej. Poprej je bila v zdravniški vedi dolgo časa prava pastorka, čeprav so v času rimskega cesarja Avgusta zdravili zdravniki svoje bolnike tudi z vodo. Še danes se ljudje čudijo in dvomijo v zdravniško vodo, ko ta zdravnik pri istem primeru predpiše mrzle, oni pa tople obloge.

Že na prvi pogled vidimo, da nastane v prvih trenutkih močnejših vodnih dražljajev (izvzemši oparjenje) koža blede — da se je torej skrčila, da so se skrčile drobne žilice v njej, da se je pojavila kurja polt, pa naj smo oblili kožo z zelo mrzlo ali z zelo toplo vodo. Šele ko pustimo dražljaj več časa delovati, postane koža rdeča in sicer ne samo na kraju, kjer je deloval dražljaj, ampak po vsem telesu. Žile so se razširile torej po vsej telesni površini, obenem se je pospešil ves krvni obtok in na telesno površino je dospelo več krvi. Le če je dražljaj zelo močan, pomodri še posebej poprej mesto, na katerem je dražljaj deloval, kajti kri se je na tistem mestu za nekaj časa zaustavila in tako preprečila, da bi se dražljaj prehitro ne razširil na celo telo. Tak dražljaj bi seveda lahko izvajali tudi s precej vročim ali precej mrzlim zrakom, toda zrak je dosti slabši prevodnik toplote kot voda in nepraktičen za tako zdravljenje, ker bi bilo težko določiti množino toplotnih enot (kalorij), ki bi jih oddajal. Prehud vodni dražljaj pomeni atentat na srce in bi postal v gotovih primerih zelo nevaren. Popolnoma drugače pa je, če dražljaj počasi, počasi večamo od zelo majhnega do prav močnega. Na tak način lahko srcu samo koristimo. Močni, naenkrat nastopajoči vodni dražljaji potisnejo torej kri iz kože v notranjost, počasi naraščajoči dražljaji pa ženejo kri na površino telesa, pa povzročijo obenem, da se kri hitreje pretaka. Kri pa je prenašalec hraniv in mnogih brambnih snovi — bomo torej razumeli: Čim hitreje kroži kri skozi organe, tem več hraniv in brambnih snovi dospe v organe, obenem se izloči tem več škodljivih snovi, ki jih je pobrala kri po telesu in precedila skozi ledvice iz telesa. Zaradi tega pa, ker so se razširile žile na površini telesa, se je zmanjšal tudi krvni pritisk in srcu je bilo olajšano delovanje — torej ravno nasprotno, kakor če bi zožili z naenkratnimi prehudimi vodnimi dražljaji žilice na površini. Sedaj vam bo razumljivo, zakaj ne sme človek z bolnim srcem naenkrat skočiti v mrzlo ali vročo vodo. Če skočimo v mrzlo ali vročo vodo, nam za nekaj trenutkov zmanjka sape. Prav nič pa bi ne lovili sape, če bi stopili v mlačno vodo in jo potem postopoma ohlajali ali segrevali, kar se da pri modernih domačih kopalnicah zelo lahko doseči. Dihanje postane pri postopoma se večajočih dražljajih globoko in počasnejše, pri hitro nastopajočih pa hitreje in težje. Hitro nastopajoči dražljaji so nevarni ljudem z visokim krvnim pritiskom, z arteriosklerozo (poapnenjem žil). Počasi nastopajoči pa le olajšajo težave, ki se pojavljajo pri teh boleznih.

Pri zdravljenju z vodo moramo vedno misliti, da delujejo mokre obloge in povoji na celo telo,

ki si brez nje današnjega razvitega in razčlenjenega gospodarskega udejstvovanja niti zamišljati ne moremo. In jutri? In ko se preživi današnji gospodarski red in ga v tej ali drugi obliki nadomesti morebiti kolektivno, občestveno gospodarstvo? Ali ne bo to obenem konec zavarovalstva?

Ne, nasprotno, še bolj posplošilo se bo, le da bo morda zavzelo drugačno obliko. Zaščita premoženja in preskrba človeka v vseh okolišninah in potrebah je zlasti še ideal raznih novih gospodarskih sestavov, ki se skušajo uveljaviti v novejšem času. Zato bo zavarovanje morda obvezno in za vse dostopno, obstalo pa bo. Zavarovanje namreč ni izsledek in zamisel tega ali drugega gospodarskega sestava, marveč je ta zamisel globoko zasidrana v človeški naravi in človekovi potrebi, ki najde zadovoljitev le v vzajemni pomoči, ki jo naš stari narodni rek tako lepo označuje: Vsi za enega — eden za vse!

Čeprav najbolj blagodejno na sam oboleli organ; n. pr. na bolno roko. Delne kopeli bomo uporabljali takrat, ko je potrebno, da spravimo dosti krvi na površino telesa, torej pri boleznih srca in ožilja, pri nekaterih pljučnih boleznih, pri sklepnih boleznih, pri akutnih infekcijah. Ne smemo sicer samo od tega pričakovati nekega čudežnega ozdravljenja, ampak moramo smatrati obloge in kopeli za pomagalo. Zamaščenega srca z vodo ne bomo ozdravili, pač pa olajšali njegovo delovanje. Vodenične nabrekljine, ki se pojavijo v nogah zaradi oslabelosti srca, se na primerne vodne kopeli dostikrat zmanjšajo in to zaradi hitrejšega kroženja krvi in s tem hitrejšega izločanja skozi ledvice. Bolniki, ki imajo žilne čepce ali trombe, naj se ne boje kopeli, češ da se bo zaradi njih čep odtrgal, kajti ravno nasprotno je res. Če lepo polagoma večamo toplino v kopeli, postane nevarnost manjša in zaradi boljšega krvnega obtoka se tudi to zlo včasih popravi. Razpada v tuberkuloznih pljučih seveda ne moremo s kopelmi zaustaviti, vendar vplivajo tudi na take bolnike blagodejno. Dihanje in izkašljevanje se jim olajša, njihova koža pa postane prožnejša. Take postopoma na toplo naraščajoče kopeli dostikrat silno omilijo napade astme (naduhe). Blagodejni učinek kopeli pri pljučnici in mnogih vročinskih boleznih je dovolj poznan. Poprej nemirni bolnik po kopeli naenkrat mirno diha in marsikdaj trdno zaspi. Tople obloge prijetno učinkujejo tudi pri vnetjih pljučne mreže in ta bolezen se marsikdaj zaradi hitrejšega obtoka krvi poprej pozdravi kot bi se sicer. Pri sklepnih boleznih lajšajo bolečine, zmanjšajo možnost komplikacij na srcu in ledvicah, ki se pojavijo včasih pri njih in skrajšajo dobo zdravljenja. Pri materničnih in obmaterničnih težavah, pri motnjah v perilu, pri vnetjih omilijo tople sedeče kopeli težave.

Pri zdravljenju z vodo se poslužujemo različnih načinov: zavojev, oblog, polivov, kopeli. Zavoje uporabljamo bodisi tako, da zavijemo celo telo ali pa njegove posamezne dele. Za boljše držanje toplote pa ovijemo krog mokrega še suh zavo. Od Priesnitzke naprej uporabljajo največkrat mrzle zavoje, kar ni vselej pametno, ker obični marsikak bolnik pri tem neugodje. Zdravilni učinek pa je isti, kakor če bi dali takoj od začetka topli zavo. Pri vnetjih bomo pomočili zavo v zelo toplo vodo — v zelo toplo zato, ker izgubi ta med ožemanjem precej toplote. Po ožemanju ga bomo zavrvali in položili na vneto mesto tako, da ne bo delal gub. Okoli njega pa bomo ovili drug suhi zavo. Toplotni učinek bomo povečali še na ta način, da bomo položili na zavo termofor s toplo vodo, ali platneno mošnjo s toplo krompirjevo kašo, ali v platno zavite in segrete senene mrvice. Mokre zavoje celega telesa uporabljajo danes manj kot v prejšnjih časih, kajti pri njih moramo biti previdni, saj zadržujejo preveč telesno toploto. Mislimo vedno na to, da je mogoče doseči z delnimi zavoji isti ali pa celo boljši uspeh kot pa s celotnimi.

Drugi način zdravljenja z vodo je mrzli poliv. S kakimi nevarnostmi je združen pri oslabelem srcu, sem že omenil. Pri zdravih ljudeh pa učinkuje ugodno po naporu. Mrzli in topli polivi rešijo marsikateremu novorojenčku, ki ne more dihati, življenje s tem, da ga prisilijo na globok vdih. Mrzli polivi store dobro tudi po napornem

Ne vemo ne ure ne dneva...

V zadnjem času je »KARITAS« izplačala cele zavarovalne vsote ob smrti sledečih članov in članic:

Travizan Marija, Bršljin 24;
Štrukelj Josip, Ljubljana, Šmartinska 8;
Barbej Jože, Loke 216, Trbovlje;
Ašič Jože, Stara vas 75, Videm ob Savi;
Zalokar Franciška, Ljubljana, Milčinskega 12;
Kos Antonija, Ljubež 22, Dole pri Litiji;
Globočnik Marija, Zg. Brnik 101;
Gorenjšek Ana, Jesenice;
Pečnik Jera, Skočjan pri Turjaku;
Butin Jakob, Lesno brdo 35, Vrhnika;
Pišek Marija, Zupečja vas 27;
Jamšek Ivana, Ig pri Ljubljani;
Dreša Ivana, Javornik 90;
Langerhole Franc, Medvode 9;
Zgonec Franciška, Ljubljana, Prisojna 1;
Knaflič Jurij, Maribor, Vrbanova 19;
Klajnšek Ana, Trnovec 17, Ptuj;
Eilec Antonija, Maribor, Slomškov trg;
Znidar Marija, Spodnje Pleterje 67;
Bela Marija, Strmec 2, Sv. Urban pri Ptuj;
Dr. Somrek Josip, Maribor;
Pečar Franciška, Marija Gradec 19, Laško;
Karner Apolonija, Studenci pri Mariboru;
Zibret Franciška, Dobro polje 18, Planina pri Sevnici;
Lah Marija, Kicar 32, Ptuj;
Kramar Marija, Latkova vas 34;
Cojhter Franc, Čreta 12;
Karničnik Neža, Sv. Bric 42, Velenje;
Rojnik Blaž, Polzela 47;
Jug Alojz, Studenice 28;
Simonič Janez, Rožengrund 39;
Beranič Marija, Cirkovec 1, Pragersko;
Šmon Franciška, Sv. Krištof 63;
Turnšek Fani, Breg 19, Polzela;
Ogrizek Marija, Cerovec 4;
Gradišnik Štefka, Čreta 39 (sozavar. otrok);
Ker sta se smrtno ponesrečila:
Šuler Andrej, Gradec — Kolonija 69, p. Litija;
Saviozzi Albin, Hrastnik 36,

je »Karitas« izplačala dvojno zavarovalno vsoto.

V decembru 1936 se je prijavilo v »Karitas« 837 novih članov!

»Karitas«.

O kihanju

V januarski številki »Naše moči« ste čitali, da je nastala navada voščiti kihajočemu z »Bog pomagaj!« ob času velike kuge v l. 1348.; vendar je to le ena izmed številnih domnev, ki jih poznamo o tej stvari. Res je namreč, da srečamo slična voščila že v davni zgodovini. — Kihanje je brez dvoma tako staro kot človeštvo samo. Jezuit Strada je mnenja, da so ona bajeslovna bitja, ki jih je napravil grški polbog Prometej in jim vili življenje z ukradenim ognjem, pokazala prve znake življenja s kihanjem. — Judovski učeniki vedo povedati, da je tudi že Adam kihal. Mnogi pisci omenjajo, da je nastala navada reči kihajočemu »Bog pomagaj!« ali pa »Salve« (zdravo) za strašne kuge, ki je razsajala v dobi papeža Gregorija Vel. in katere prvi znaki so bili kihanje in zehanje.

Rimski pisec Plinij sporoča, da je že vedno žalostni cesar Tiberij zahteval, da mu ob kihanju spoštljivo nazdravijo. — Tudi stari Grki so voščili kihavcu z »Zevs te obvaruj!« ali s kratkim »Živi!«. — V pradednem perzijskem kraljestvu so prav tako poznali podobna voščila. Sploh je poganstvo pripisovalo kihanju poseben pomen. Na splošno so smatrali pogani, da je kihanje nekaj božanskega, nekaj, kar cika na bodoče dogodke. Tako pravi grški zgodovinar Plutarh: »Kakor utrip žile kaže zdravniku bolnikovo stanje, kakor ptičje cvrčanje ali nemir v oblakih krmarju napoveduje vihar, tako skuša duša s kihanjem opozarjati na bližnji doživljaj.« Grki so smatrali kihanje za božji dar. Njihovi pesniki niso vedeli o lepi ženski povedati nič bolj laskavega, kot: »bogovi ljubezni so pri njenem rojstvu kihnilci.« To naziranje so Grki prevzeli brez dvoma od starejših poganskih narodov in ga požlahnili.

Pri poganskih prarodovih so smatrali kihanje za trenutno udejstvovanje zlega duha, ki je obsedel človeka. Zato jim je bilo kihanje nekaj, kar prinaša zlo. — Tudi najstarejša knjiga, tkzv. »Zevdaveš« Perzijancev, priporoča, naj se ob kihanju nazdravlja in tako prežene zle duhove. — Drugače pa misli še danes Zulu — zamorec. Če kihne, pravi: »Sedaj sem blagoslovljen. Duh mojih prednikov je v meni. Hitim, da ga počastim, ker mi je dal kihniti.«

V splošnem so že v sivi davnini hoteli z nazdravljanjem pri kihanju doseči varstvo pred zlimi vplivi hudobnih duhov. V neki meklenburški pravljici izvemmo n. pr. sledeče: »Hudič ima veliko knjigo, v kateri so zapisana imena vseh ljudi. Kadar je slabo vreme ali pa mu je dolgčas, prebira to knjigo. Vsak človek, čigar ime hudič prečita, mora kihniti. Zato kihaveu želimo sreče.« Podobno menijo tudi Slanci.

Indijec nazdravlja pri kihanju z »Živiti«, a kihavec mu odgovarja: »Z vami!«. — V Italiji rečejo »Prositi« ali še večkrat »Felicita« (Srečno!), naker odgovori kihavec: »Grazie!«. Pri Hebrejcih rečejo »tobim chayim« (Živi dobro!), a pri mohamedancih »ur hamuk allah!« (Allah te blagoslovi!).

Kihanje je bilo tudi predmet praznoverja in vraž. — Ko je slavni grški vojskovođa Ksenofont vodil Grke proti Perzijcem in jim nekoč pred bitko govoril ognjivite besede, je konec govora neki vojak močno kihnil. Vsi so to smatrali za znamenje, da je Ksenofont od bogov jim dani poveljnik in da bo vojna uspešna. — Grški pesnik Homer sporoča sledečo zanimivost: Ko je trojanski junak Odisej blodil po daljnih morjih in ni našel poti domov, so njegovo ženo, lepo Penelopo, nadlegovali številni snubci. Ona jih je po vrsti odklanjala in jim zagrozila, da ne uidejo Odisejevu masčevanju. Ko se nekoč spet ni mogla ubraniti vsiljevanju takih lizunov, je naenkrat kihnil njen sin Telemah, da se je stresla dvorana. Takrat se je razjasnilo Penelopino obličje. Vedela je namreč, da sedaj nihče več ne uide Odisejevemu krvavemu masčevanju.

Pa tudi slab pomen pripisujejo kihanju. Tako n. pr. zaslutijo prebivalci otočja Tonga nesrečo, če kdo kihne, ko se podajo na bojni pohod. Neko indijsko plemo opusti vojno ali pa vrne že ujete nasprotnike, če kdo pri bojnem posvetu kihne. — Zanimiva je sledeča zgodba: Atenci so pregnali samosilnika Hipijo. Ta pa je skušal Grčijo zavzeti s perzijskimi četami. Ko je pred Maratonom zbral svoje Perzije, je naenkrat kihnil, da mu je izletel zob. Iskali so ta zob, a zaman. Vso vojsko je obšel strah in Hipija je rekel: »Ta pokrajina ni naša in zaman bomo rabili orožje, da bi jo osvojili. Samo toliko je naše, kolikor je pokriva izgubljeni zob.«

Kraj, čas in to, kolikokrat kdo kihne, je v vražarstvu tudi bilo važno. Na Tirolskem pravijo: »Kdor ponoči kihne, je to znamenje, da je rešil dušo iz vic.« — Če je Rimljan kihnil, ko je vstajal ali se obujal, je takoj zlezal nazaj v posteljo in čakal ugodnejšega trenutka, da vstane. Plinij poroča celo tole: Če je po končanem slavnostnem obedu kdo kihnil, so takoj zopet vsi sedli in sluzinčad je morala postaviti na mizo vso posodo in jedila, ki jih je bila že odnesla — vse to zato, da se ne bi razšli v nesoglasju. — Sploh so Rimljani iz kihanja sklepali na mnogokaj: Če je človek kihnil ob grobu, je nesreča neizogibna. — Na južnem Nemškem pravijo: Če kdo izmed novoročencev med poroko kihne, bo zakon nesrečen. — Na severnem Nemškem pa pravijo: Če kdo kihne, ko molze kravo, bo slišal o smrti nekoga, preden bo mleko snedeno.

Glede tega, kolikokrat kihneš, menijo mnogi, da bo ves teden srečen, če v nedeljo trikrat kihneš ali pa vsaj enkrat v ponedeljek. — Grški modrijan Aristotel sporoča: Ako je možki bolan in kihne enkrat, bo umrl; če kihne dvakrat, bo ozdravel. Pri Ženskah je pa ravno narobe. — Na Sedmograškem živi vraža: Kdor kihne dvakrat zapored, bo srečen, če kihne pa le enkrat, bo nesrečen.

Labko bi našli še mnogo iz davnine in sedanjosti, kar bi bilo v zvezi s kihanjem zanimivo. Naj bo prednje dovolj. Vprašali pa bodete, kako je s to stvarjo pri nas Slovincih. O tem nam pa res ni mnogo znanega. Hvaležni bomo bralcem »Naše moči«, če nam sporočijo, ako poznajo kake vraže in praznovestva, ki so jim znana v zvezi s kihanjem. — H koncu pripominjamo le še, da moderne knjige o lepem vedenju ne poznajo več našega »Bog pomagaj!«. Čeprav je res, da se sedanjemu človeku upira, da bi iz kihanja sklepal na kaj drugega kot zgolj na čisto vsakdanji, v človekovem telesu utemeljeni pripetljaj, je »Bog

duševnem delu sicer zdravil ljudi. Moramo se pa potem dobro otreti z brisačo ali se masirati in telovaditi. Z mrzlimi polivi se bo torej utrjeval samo zdrav človek. Poškropili pa bomo z mrzlo vodo tudi nezvestneža. Tisto pa, kar so pripovedovali, da mrzli polivi, oziroma izmenični mrzli in topli polivi — tako zvana žilna telovadba — utrjuje ožilje, ne drži. V tej točki so po časopisu v zadnjih letih zelo pretiravali.

Pri kopelih uporabljamo zopet polne ali pa delne kopeli. Če se človek koplje v mlačni vodi, ne bo dosegel, razen tega, da očisti kožo, nobenega zdravilnega uspeha. Toplina kopeli se mora razlikovati od telesne toplote in je najbolje, če toplino vode polagoma večamo ali pa znižujemo. V kopalnicah z mrzlo in toplo tekočo vodo se kaj takega zelo lahko doseže. To je tudi velikanska prednost takih kopalnic. Kjer nimajo takih kopalnic, bi priporočal tako ravnanje: Kopljemo na pr. roko. Položili jo bomo v koritce, ki ima 37°, nekdo drugi pa bo v koritce prilival postopoma vedno bolj tople vode, ki se bo medtem grela na ognjišču, in sicer toliko časa, da se bo bolnik začel potiti. Samo po sebi je umevno, da moramo paziti, da bolnika ne oparimo. Taka kopel ne učinkuje ugodno samo na roko, ampak na celo

telo — pa s tem že uvidimo, kako je praktična za bolnika, ki se težko premakne s postelje. Isto delamo seveda lahko tudi z nogo. Po tej kopeli zavijemo lepo bolnika v posteljo, počakamo kake pol ure in ga nato otaremo znoj. Isto velja tudi za sedeče kopeli. Hladnejše kopeli pa služijo pri visokih vročinah za odvetje temperature. Moramo pa tudi tukaj paziti, da ne spravimo bolnika kar naenkrat v premrzlo vodo, ampak v mlačno, v katero prilivamo potem hladnejše. Kar se samih bolečin tiče, imajo nekateri bolniki rajši mrzlo naraščajoče, drugi pa toplo naraščajoče kopeli, zavoje ali obloge. Ravnajmo se tedaj po njihovem občutju.

Naj brales torej dobro premisli in si zapomni te stvari, saj jih rabimo kot vsakdanji kruh. O zdravljenju z mineralnimi in radioaktivnimi vodami sedaj ne bom pisal, ker je to poglavje zase. Omenjam samo še to, da je voda tista stvar, ki bi marsikomu preprečila razne težke neugodnosti — smrdečih ust, smrdečih nog, garlj po koži, vnetij na krajih, kjer se kožne ploskve tarejo itd., če bi se s pridom posluževal vode tudi kot čistilnega sredstva za svoje telo, za svoje perilo, za svojo posodo in stanovanje.

Zdravstvena šola

Nekoliko o prehrani bolnikov.

Prehranjevanje bolnikov se v marsičem razlikuje od prehranjevanja odraslih. Pri zdravem človeku upravlja prehrano tek, bolniku pa ta upravitelj manjka. Zdrav človek mora jesti toliko, kolikor je potrebno, da vzdržuje pravo težo telesa. Z bolniki pa je drugače. Pri nekaterih moramo količino hrane zvišati, pri drugih znižati. So bolezn, pri katerih je zelo težko obdržati bolnika v pravilni teži, n. pr. pri dolgotrajnih boleznih želodca in črevesja, pri raku itd. Pri tem nastane lahko za bolnika zelo velika škoda. Škoda pa, ki jo je telo pretrpelo zaradi kake kratkotrajne bolezni, n. pr. zaradi influence, pri kateri je bolnik izgubil tek, se po navadi v rekonvalescenci hitro popravi, zlasti, ker se marsikdaj potem tek zelo poveča.

Ne moremo vedno postaviti nekih splošnih točnih meril in pravil, kako vrsto hrane naj bolnik uživa. Ravnati se moramo po bolezni sami, po njenem poteku in po bolnikovi osebnosti. Tako splošno bi lahko rekli, naj bo bolnikova hrana brezdražljiva in naj ne oteži bolnega organa. Zato skušamo dovajati hrano v telo v taki obliki, da ima to z njo čim manj dela, torej v tekoči ali mehki obliki. Hrano zdravih ljudi bomo dajali bolniku le v redkih primerih. Skrbeti pa moramo, da bo hrana čim bolj redilna in okusna. Ne sme biti niti prevroča niti premrzla.

Mleko ima v sebi maščobo, beljakovine in sladkor, pa še to prednost, da nima soli, kar je pri marsikateri bolezni važno. Je pa pri mleku neugodno to, da je njegova hranivost v primeri s količino sorazmerno majhna, da torej ne predstavlja zgoščene hrane. Samo mleko bi torej za prehrano bolnika daj časa ne zadostovalo, četudi bi ga popil v velikih količinah, ki bi povrh še obtežile želodec. Tudi ni mleko tako lahko prebavljivo, kot ljudje splošno mislijo, zlasti tisto ne, ki ima mnogo maščobe; še težje je prebavljivo, če želodec ne izloča dovolj prebavnih sokov. Prebavljivost in užitnost mleka povečamo z dodatkom kave ali čaja. Zaradi pomanjkanja železa ni mleko zadostna hrana pri boleznih, pri katerih rabi telo železo; n. pr. pri slabokrvnosti. Mleko bomo dajali torej samo sporedno z drugo hrano, razen če zdravnik izrecno ne ukaže, naj bolnik nekaj dni pije samo mleko. Pri dojenčih je seveda do gotove dobe drugače. Spodbrano mleko je dosti manj redilno od pristnega. Tekočina, ki je ostala, če smo iz mleka naredili maslo, je za bolnika dobra pijača in tudi nekoliko čistil. Hranivost pa ima v sebi zelo malo. Mleko bomo dajali takim bolnikom, pri katerih hočemo preprečiti prevelik napor črevesja, n. pr. pri želodčnem čiru, potem pri boleznih ledvic, pri nekaterih boleznih srca in živčevja.

Sir, ki je eno izmed najvažnejših hraniv, bomo dajali bolniku le izjemoma, ker sir ni lahko prebavljiv in so mu zaradi okusa marsikdaj dodane snovi, ki preveč dražijo želodčno sluznico. Sire delimo v mastne sire, ki imajo dosti maščob, in v suhe sire, ki nimajo malo maščob. Pri nekaterih rekonvalescentih pa bo tudi sir prav koristil.

Važno vlogo igra v prehrani bolnikov meso,

dasi se ljudje prav tega zelo boje. Najlaže prebavljivo je belo meso: golobje, kokošje, pa tudi telečje. Boljše je, če meso ni popolnoma sveže, ampak nekoliko vlečano. Če hočemo zrahljati trdo tkivo v njem, je dobro, če ga položimo nekaj časa v kis ali v kislo mleko. Meso pa moramo dajati bolnikom v čimbolj zmleti obliki. Po okusu je tudi za bolnika pečeno meso boljše od kuhanega. Svinjsko meso je mnogo mastnejše in redilnejše od drugih, a je težje prebavljivo, za mnoge bolezn neprimerno in pri nekaterih celo škodljivo in ga tedaj zdravnik prepove, n. pr. pri nekaterih kožnih izpuščajih, koprivnici. Svinjsko meso pa pride prav v slučajih, ko hočemo slabotnega človeka zdebeliti, če njegov želodec to dopušča. Riba se marsikdaj dobra hrana za bolnike, a ne smejo razen izjemoma vsebovati preveč masti. Zelo mastne so n. pr.: losos, jegulja, slanik; nemastne pa n. pr.: ščuka, karp, postrv. Riba pa mora biti vedno sveža in nepostana. Težko prebavljivo je meso rakov, jastogov, školjk, pri katerih dela izjemo samo ostriga. Za tistega bolnika, ki ima denar, je kaviar dobro hranivo, vendar ga sme uživati pri nekaterih boleznih, n. pr. pri ledvičnih, samo neslanega.

Jajca imajo pred mesom to prednost, da ne vsebujejo nekaterih ekstraktivnih dražilnih snovi. Bolnikom bomo dajali le sveža in mehko kuhana jajca. Zelo dobro denejo jajca, zlasti rumenjaki, kot dodatek vinu, sadnim sokovom, juhi, mleku, kakavu itd. Pri črevesnih katarjih otrok in pri vročinskih boleznih dobro dē, če nudimo bolniku poleg predpisane hrane še to mešanico: V kozarcu vode pomešamo dobro en beljak, dve do štiri čajne žlice sladkorja in dodamo malo konjaka.

Izmed zelenjav so nekatere lahko, druge težko prebavljive. Čim težje so prebavljive, tem dalje jih moramo kuhati. Najlaže so prebavljive in jih moramo kuhati do dve uri: špinata, špargele, zeleni grah, stročni fižol, artičoke, cvetača. Težje prebavljive so in jih moramo kuhati od dve do štiri ure: krompir, koleraba, redkev. Najtežje prebavljive pa so listnate zelenjave, ki imajo večinoma tudi zelo majhno hranilno vrednost. Zelo primerno hranivo za bolnike je v mnogih slučajih sadje, ki ga dajemo v obliki kompota, pireja in v obliki sadnih sokov, ki jim pridenemo sladkorja, jaje itd. V slučajih, ko hočemo bolnika preskrbeti s vitamini, pa bomo dajali sadje surovo.

Kruh bomo dajali bolnikom le v omejeni količini, najbolje v obliki prepečenca in kekov. Svežega kruha ne smemo nuditi. Različne jedi iz mok so za bolnike velike važnosti. N. pr.: V četrt litra mleka pomešamo 45 gr moke, 10 gr masla, dodamo nekoliko soli in vse to izlijemo v drugo posodo, v kateri se nahaja še pol litra vrelega mleka, ter mešamo.

Začimbe bomo dajali bolnikom le v slučajih, ko jim hočemo povečati tek in če ostalo njihovo stanje to dovoli. Pri boleznih prebavnih organov, pri ledvičnih, jetrnih, pa tudi srčnih in nekaterih živčnih boleznih pa bomo začimbo popolnoma opustili.

tako ustrojeno, da nas takoj prime hud kašelj, čim se nepovabljenec dotakne sapnika. Kakor po eksplozivni sili mora nepovabljenec ven. »Kdor dolgo kašlja, dolgo živi,« ta krilatice res ni čisto prazna: s kašljanjem izmečemo mnogotere škodljivce naših dihalnih organov.

Želodec je važen činitelj v človekovem telesu. Ker je skozi ustno duplino in požiralno cev v zvezi z zunanjim svetom, lahko dospe vanj marsikaj, kar lahko ovira njegovo nemoteno delovanje, pa tudi marsikaj, kar bi lahko bilo usodno za naše življenje. Želodec mora imeti zato še prav posebno močno obrambno vojsko. Omenimo le nekatere sovražnike, proti katerim so želodčevi brambovci navadno zmagoviti. — Neredko se pripeti, zlasti pri otrocih in šiviljah, da se znajde v želodcu igla ali kaka druga priostrena reč. Človek bi mislil, da se bo ta reč zapčila v želodčno steno in povzročila krvavitve. Pa ni tako. Čim se namreč ostrí del igle dotakne želodčne stene, se napravi na steni jamica in kri hipno izgine iz okolja ostrine. Medtem pa delovanje želodca in ostala vsebina v želodcu iglo premakne drugam. Na isti način se tudi priostrene reči v želodcu obrnejo, ako so padle v želodec z ostrino naprej, tako da dospejo v črevesni del z ostrino zadaj. Čim se namreč ostrí del dotakne želodčne stene in za hip obliči v trenutno nastali jamic, pritisne želodčna vsebina topi del predmeta navzdol. Le tako lahko razumemo, da ostre reči mnogi brez drugih nesreč z blatom izločijo. — Če zaužijemo reč, ki želodcu ne prija, se pri mnogih tvarinah pripeti, da se jih želodec kar hitro iznebi, to je: izbruhamo jih. — Zoper mnoge bolezenske kali pošlje želodec v boj svojo kislino. Ako je ta kislina nepokvarjena, potem je zmaga gotova. Tako n. pr. ubija zdrava želodčna kislina bakterije tifusa, kolere, vraničnega prisada in še nekatere težke škodljivce našega zdravja. Zato pa je silno važno, da ohranimo s prirodno prehrano in zmernostjo tega važnega brambovca stalno v borbenem stanju.

Poleg naštetih prebivajo v zdravem človeškem telesu še mnogoteri brambovci, kakor v izločkih različnih sluznic, v ustni slini, v ledvicah, v krvi itd. Če pomislimo, da nas z vseh strani oblegajo mirijade sovražnih bakterij, bi bilo res usodno za človekovo življenje, če njegovo telo ne bi imelo močne in budne samoobranbe. Pomislimo le na število rane. Z rano dobijo bakterije neposredni dostop do krvi, s krvjo pa do vseh življenjsko važnih naprav v telesu. Toda v le malo primerih bomo opazili kake težje posledice. Čim z iglo, nožem ali katerim koli ostrim predmetom povzročimo rano, se pokaže — kri. Hm, nežni spol se mnogokrat onesvešča, ko vidi kri. In vendar je ona prvi in mnogokrat odločilni borec. Kri odplavi z rane nesnago in bakterije, ki so prišle v rano ob vrezu, piku ali udarcu. Zato zarezemo kakšji pik, da kri odplavi strup. Nad rano se napravi trda skorja — krasta. Ona varuje rano pred nesnago in bakterijami. Ko se rana zaceli in jo prekrije krasta, sama odpade, ker je svojo brambovsko dolžnost storila. — Z vsako rano je prekinjen tudi več ali manj silno majhnih krvnih kanalov (žilic). Te žilice so delci obsežne krvne kanalizacije. Kakor se vodovod v mestih od prvotnih širokih cevi razceplja v vedno manjše in v že čisto tankih cevah donša vodo malim hišam na mestnem obodu, tako so tudi male žilice zadnji odenki obsežnega krvotoka. A kakšna razlika! Če pri vodovodu počí cev, je treba zapreti glavno cev in ves okoliš je več ur brez vode. Če pa prerežeš žilico, zabuhne vse okoli rane. Čemu? Zato ker so sosednje žilice takoj prevzele nalogo ranjenke in z na videz preveliko skrbnostjo prekrivajo ranjeni prostor.

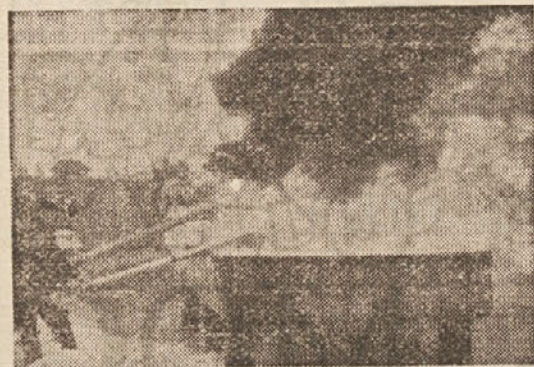
Med važnimi brambovci omenjamo še dva. Prvi je koža, drugi bolečina. O koži navadno mislimo, da je dovolj, če je gladka, lepa, zametasto mehka... In vendar je ona mnogo več. Brez nje nega smotrnega dela bi človek pozimi zmrznil, a poleti bi mu »zavrela kri!« Vsa koža ima nešteto malih odprtín, ki so na svojevrstni način v zvezi z ostalim telesom. V mrazu bi skozi te odprtine z znojem in vodnim izhlapevanjem odšlo iz telesa preveč toplote. Zato se ob mrazu odprtine v koži stisnejo in pravimo takemu pojavu »kurja polt«. S tem preneha znojenje in izhlapevanje. Nežne resice na zvišinah »kurje polte« tvorijo neposredno na koži toplo odejico. Tudi ožilje na površini telesa se v mrazu stisne (zato bledica) in mnogo manj krvi se na ta način sliadi. — V vročini pa je koža tista, ki ne dopušča, da bi se telesna toplota zvišala preko mere. Skozi milijone majhnih luknjic propušča znoj in s tem znižuje telesno toploto na prirodno višino. Čim bi v primeru potrebe prenehalo zno-

Furlan Janez, poveljnik poklicnih gasilcev v Ljubljani:

Gašenje mineralnih olj

Zaradi lažjega razumevanja hočemo najprvo naštetí, katera olja razumemo pod mineralnimi olji in kako jih delimo. Pod mineralnimi olji razumemo surovo nafto, kamena olja in njihove destilacijske produkte (petrolejski eter, bencin, gazolin, ligroin, nafta, petrolej) in razna plinska, čistilna in mazilna olja. Poleg tega prištevamo k mineralnim oljem v širšem smislu tudi tekoče destilacijske proizvode premoga, kakor: solar-olja, bencol, ksilol, toluol itd.

Delimo jih v dva razreda. V prvi razred spadajo vsa ona olja, ki imajo plamenišče pod 21° C; v drugi razred pa vsa ona olja, ki imajo plamenišče nad 21° C.

Slika 1.

V Hamburgu sem imel priliko prisostvovati veliki preizkušnji gašenja mineralnih olj prvega in drugega razreda z vodo, kemijsko peno in zračno peno. Z vodo so uspešno gasili samo mineralna olja drugega razreda, in sicer z razpršilnimi ročniki in pod pojačenim pritiskom motornih brizgaln (agregatov); olja prvega razreda pa z brizgalnami na zračno peno in s »Komet« aparati odnosno generatorji za kemijsko peno.

Gasilski strokovnjaki si tudi pri nas niso edini v pogledu gašenja mineralnih olj in le malo jih je, ki bi to vrsto gašenja požarov pravilno razumeli in si v težkih položajih znali sami pomagati s pripravami in sredstvi, katere ima pri nas v Sloveniji že skoro vsaka četa. Za poskusne požare mineralnih olj pa nimamo sredstev na razpolago in se moramo zato učiti od inozemskih strokovnjakov, ki imajo s takimi požari tako rekoč dnevno opraviti. V Nemčiji prirejajo take poskuse velike tovarne ali družbe v sporazumu z gasilstvom iz vse države, ki povabi k preskušnji tudi inozemske zastopnike gasilstva.

Najprvo so napravili poskus gašenja mineralnega olja drugega razreda, ki potrebuje precej toplote (nad 21° C), da se vname. V ta namen so napolnili veliko posodo s petrolejem in ga zažgali ter pustili, da je gorel ca. dve minuti. Z dvema ročnikoma so ta požar pogasili v 20 sekundah in s tem dokazali, da je tudi razna olja mogoče uspešno gasiti z vodo. Gasili pa niso direktno v posodo, ampak tik nad posodo, v kateri je gorelo olje in to vzporedno z gladino, kot da bi hoteli ogenj presekat. Da se jim je to posrečilo, si moremo razlagati samo na ta način, da je pri gašenju igral glavno vlogo močan pritisk motornih brizgaln, ki je ogenj tako rekoč udušil, zlasti ker dostop zraka ni bilo mogoče preprečiti in tudi ohlajenje goreče površine z vodo po mojem mnenju ni moglo nastopiti v kratkem času 20 sekund.

Drugi in tretji poskus se je izvršil na ta način, da so zažgali olje v jami, ki je imela površino 25 m², odnosno 300 m². V jamo, ki je bila globoka 40 cm, so nalili 12.000 litrov mineralnega olja s plameniščem preko 150° C. To olje ni bilo lahko zažgati in so morali priliti en liter bencina. Ko je po 30 sekundah zagorela cela površina, so pustili, da je gorelo olje še dve minuti, nakar so na povelje začeli z gašenjem. Ta požar so pogasili z vodo v 38 sekundah z razpršilnimi ročniki in s pomočjo prenosnih agregatov, od katerih so imeli napeljanih 10 linij cevi. Kljub ogromni vročini so se požaru lahko približali in niso uporabili niti zaščitnih oblek odnosno zaščitnih sten.

Ta poskus naj bi pojasnil tudi vprašanje, če je mogoče tako veliko površino pogasiti z zračno peno. Tudi to se jim je posrečilo z dvema »Komet« ročnikoma v 105 sekundah in so zato porabili

191 »Tutogenac«. Po pogasjenem požaru so celo površino, ki je bila pokrita z zračno peno, ponovno zažgali. Vroče olje je to peno hitro razblinilo in vsa površina je ponovno zagorela. Iz tega sledi, da se more vsak tak požar popolnoma pogasiti in se ne sme popustiti, da bi n. pr. ob straneh še kje gorelo, da se požar ponovno ne razširi.

Ko so to olje v tretjič zažgali, so napravili poskus s kemijsko peno. Ker so ta požar pogasili v 44 sekundah, je ugotovljeno, da je kemijska pena bolj odporna kot zračna pena.

Vsi ti poskusi naj bi razčistili vprašanje, če je mogoče in kako je mogoče pogasiti požar s pomočjo razpršilnih curkov z vodo, potem z zračno peno in končno s kemijsko peno.

Zaradi tega so nalili v jamo, ki je merila 25 m², 1000 litrov bencina. Najprvo so gasili z vodo iz 4 curkov, pa požara niso mogli pogasiti, ker je bila površina prevelika. Iz tega lahko sklepamo, da je gašenje bencina odnosno mineralnih olj prvega razreda z vodo nepravilno in brez uspeha. Za manjše površine, kakor jih imajo sodi in druge posode, pa nam bolj služijo ročni aparati ali celo navadno žaganje.

To površino bencina so potem še dvakrat zažgali. Prvič so ogenj pogasili z zračno peno in drugič s kemijsko peno. Gasili so s »Komet« ročniki in pločevinasto livno cevjo (korito), ki je za gašenje velikih površin prikladnejša. (Slika 1). Skozi livno cev priteka pena napipčno, kar je slabše, ker pri prvem načinu (skozi livno cev) pena lepo zgoščena napolnjuje vso površino in tako odzame ognju hrano (zrak — kisik) in ga uduši.

Za zadnji poskus so imeli pripravljeno 6 m² veliko železno posodo (sl. 2), ki je bila napolnjena z oljem (plamenišče ca. 165° C) in je stala nad ca. pol metra visoko jamo. Tudi v jami so imeli olje pomešano z bencinom. To olje so potem zažgali in čakali, kdaj se bo olje v posodi toliko segrelo, da se bo vnelo. Dolgo smo čakali in šele po 21 minutah je začelo goreti. Ko je popolnoma zagorelo, so začeli z gašenjem. S štirimi razpršilnimi curki so po kratkem času pogasili olje v jami in prav tako v železni posodi.

Ta preizkušnja nam je pokazala najmodernejši način gašenja vseh vrst mineralnih olj in je brez dvoma korak naprej. Voda, s katero smo doslej gasili le navadne požare, se je zopet izkazala kot izborna sredstvo, zlasti pri gašenju mineralnih olj s plameniščem nad 100° C. Podoba 1 nam kaže gašenje olja z razpršilnim ročnikom, ki je popolnoma odprt. Ta način gašenja pa ni priporočljiv za vzporedno gašenje, kakor smo ga zgoraj opisali, ker je ta razpršilni ročnik napravljen bolj za obrambo proti vročini kot pa za pravo in res uspešno gašenje velike množine mineralnega olja drugega razreda. Pri pravem razpršilnem ročniku

Slika 2.

mora zavzeti curek enako dolžino, kot jo imajo navadni ročniki pri običajnem gašenju požarov. Take razpršilne ročnike naj bi si pri nas nabavile vse prostovoljne gasilske čete namesto navadnih, ker so te vrste ročniki prav tako uporabni tudi za navadno gašenje požarov.

Kar se tiče orodja in drugih priprav za kemijsko gašenje, naj omenim danes samo to, da se v največjem času v veliki meri poslužujejo v vseh državah le kombiniranih brizgaln za vodo in zračno peno, za gašenje s kemijsko peno pa uporabljajo razne aparate in generatorje, ki jih je več vrst. Ker pa tvorijo opis teh aparatov poglavje zase, sem primoran to razlago prihraniti za drugič.

M. K.:

Pesem polja

(Nadaljevanje.)

12.

Pa se je zgodilo, da sta se tiste dni srečala Mirko in Tineto brat Janez. Da njun razgovor ni bil baš ljubezniv, je pač prirodno. Saj je Janez na tihem že ves čas snoval in snoval v svoji glavi, kako bi z Mirkotom obračunal. To pot se mu je nudila prilika. Mirko je skušal zlepa, a v Janezu je vrelo s tako silo, da je v trenutku togoten pograbil kolec na vozu in ga nameril na Mirkota. Narednik je sprožil revolver in prestrelil Janezu nogo, a fant ga je ulil po glavi, da je oni padel kakor snop. Vse to se je zgodilo v hipu. Janeza je noga strašno skelela, a vendar je bil še toliko pri moči, da je pripeljal drva domov. Skoro mu je prihajalo od bolečin slabo, ko je legel na klop k peči.

»O nesrečni sin,« je obupaval oče. »Ranjen si, obstreljen in, če je oni mrtev, te do smrti zapro, morda celo obesijo. O Bog, kaj moram prenesti na svoja stara leta.«

»In če me obesijo, naj me, da bi se le oni ne prebudil več. Ali zdi se mi, da sem udaril pre-slabo.«

Trmasto je gonil svojo, v dnu srca ga je pa vendar peklo: morilec si, morilec.

Ančka je jokala in obupavala, ko je bratu izpirala in obvezovala ranjeno nogo. Rana ni bila huda, a kaj, če je brat res ubil narednika? Ančka ni smela pomisliti do konca.

»Moj Bog, moj Bog, zakaj nas tako tepeš?«

Sinovi so molčali, oče je hodil nemirno po hiši, žalostno in hudo je bilo pri Korenu, kakor bi sam Bog obrnil milostno oko proč od Korenovih.

* * *

Mirko je mirno ležal vznak na belem snegu, iz ust in nosa mu je kapljala kri in rdečila sneg. V desnici je še tiščal revolver. Dolgo je ležal na tleh nezavesten, a mrzli sneg in hladni zimski zrak sta ga spravila k zavesti. Začel je dihati, polagoma je odprl oči in zaklel skozi zobe. Poskusil je vstati, a glava ga je silovito zabolela, omahnil je vznak nazaj na okrvavljeni sneg. Roka se mu je tresla, ko je segel v žep po robec in si brisal okrvavljeni obraz. Začel je premišljevati, kaj bi. Če Janeza naznani, bo obtožen uboja in bo morda sedel leta in leta. Ančka bi potem res umrla od žalosti. Hm, pa kazni bi Janez vendar zaslužil. Eh pa, saj če se prav spominja, je Janeza ustrelil nekam pod nogo. Nemara je tudi Janez dobil zadosti. Ne bo naznanil, zaradi Ančke ne more in ne sme. Ležal je že nekako pol ure v zmrzlem snegu in je postal ves trd od mraza.

»Moram odhod, drugače še zmrznem.«

Dvignil se je in se s silnim naporom postavil na noge. Kolena so se mu šibila in temnilo se mu je pred očmi, po razboleli glavi pa mu je šumelo, kakor voda doli v grapi. Počasi se je napotil proti vasi. Vsakih deset korakov je postal in počival. Polagoma je vendar prilezel do orožniške postaje in šel ležat. Še poprej si je pa naredil na glavo mrzel obkladek. Ležal je in strmel v strop, po glavi mu je šumelo in kovalo. Pred oči mu je stopil oni strašni dogodek v Mačniku. Stresel se je. In potem Tine, zaprt do smrti! Pa Ančka, njeno blede lice in njene tako neznansko žalostne oči! Toda ona ga sovraži in ves trud je zastonj. Vest ga peče in skeli, žel bi in sam izpovedal svoj zločin. Pa ne! Potem bi se Tine vrnil in Ančka bi bila njegova. Pri srcu ga je zabolelo. To ni mogoče, to ne sme biti! Ančka ne sme biti nikogar drugega, preveč jo ljubi. — Vso noč se je prevračal v dvomih in žalosti.

* * *

Pri Korenu so zvedeli, da Mirkotu ni sile. Kar oddahnili so se. Le Janez je togotno stisnil pesti in siknil:

»Premalo sem ga, nesnagol«

Vsak dan so pričakovali, kdaj pridejo orožniki po Janeza, a nobenega ni bilo blizu. Dozdevalo se jim je čudno, še bolj pa so se začudili, ko je čez teden dni dobil Janez pismo, v katerem mu Mirko piše, da ga on ne bo naznanil, naj torej tudi Janez lepo mirno potpri. Upa, da rana ni prehuda, in Mirko je ustrelil v silobranu. Tudi njega boli glava, a vendar bo molčal, ker se mu smili uboga Ančka, ki je vsa blede in medla od žalosti za bratom in za Tineto.

»Hm, glej ga vraga, kako zna bili hinavski.«

»Res, nobena mačka ni bolj svetohlinska.«

»Najprej ni ubije sina, potem spravi Tineta v

ječo in zdaj piše, da se mu smilimo,« se je hudoval oče.

»Saj pravim, premalo sem ga,« se je jezil Janez.

Rana se mu je dokaj hitro celila in skoro je ozdravel. Ančka je pa le od dne do dne bolj bledela.

13.

Poglejmo še nekoliko k Tinetu v ječo.

Po oni strašni, zadnji porotni obravnavi, ko je bil Tine obsojen na smrt, je bil živčno popolnoma uničen. Ko je še videl nezavestno Ančko, ga je bolečina zgrabila za srce, da skoro ni mogel dihati. Tako neizmerno je bil potr, da bi se kamnu na cesti smilil. Potem pa je kar nekako otrpnil v pričakovanju izvršitve smrtne obsodbe. Pred očmi mu je vedno stal grozni prizor: Jutro bo, lepo mlado jutro. Na širokem dvorišču stoje vislice, pripravljene zanj. Glej, že ga tirajo na vislice. Krvnik v črni obleki, s snežno belimi rokavicami ga že pričakuje. Zdaj stopi Tine na stolček, krvnik mu zategne zanko okrog vratu. O groza! Tinetu se spači obraz in krvnik mu zagrne z belim robcem obraz. Nato si sleče rokavice ter jih vrže na tla. O Bog, ali je to mogoče? Premnogokrat je zbegani Tine planil ponoči iz postelje, misleč, da so prišli ponj. Toda pred njim je bila le črna tema. Izmučen se je premetaval do jutra po trdi postelji.

Njegov zagovornik mu je rekel, da bosta naredila prošnjo za pomilostitev. Tine je pristal na predlog, da si ni imel upanja v ugodno rešitev prošnje.

Postavnega in brhkega Tineta so ječa in skrbi v kratkem času zdelale. Visoka, vitka postava se mu je upognila, lepe, svetlomoderne oči so izgubile nekdanji živi blešč. Gladko, visoko čelo je dobilo nekaj gub, ustnice so mu posivele in rdeče lice je postalo mrtvaško blede.

Moj Bog, česa so ga dolžili! On da je ubil najboljšega prijatelja Tončka, brata svoje zaročenke! Jezus usmiljeni, kako je mogoče, da je na svetu tako zloben človek, kakor ta Mirko! Ali Bog ve, kako bo zdaj z Ančko? Mirko jo bo zalezoval, to je gotovo. Saj je prav zaradi nje njega spravil v ječo in smrt. Pa ne, Ančka ga ne bo marala, on ve, da ne.

Tako zdvojen je že bil Tine, da se mu niti smrt ni zdela več strašna in je kar težko čakal, kdaj bo dobil sporočilo, da ga bodo obesili. Samo to ga je peklo in skelelo, ker je vedel, da ga vaščani obsojajo za morilca, ker zaradi njega postani gledajo domače. Oh in morda ga celo domači sumijo, da je le res on morilec. In Ančka? Ali ne misli tudi ona slabo o njem? Ali ga ne sovraži kot morilca svojega brata? Pa to ni mogoče! Kako se je sirota prestrašila, ko je bila izrečena nad njim smrtna obsodba. In tedaj, ko so ga uklenili! Javno pred vsemi ljudmi je pokazala svojo ljubezen do njega, ni se ga sramovala — morilca. Morilca? O Bog, kako je ta obtožba huda, ko je pa Tine nedolžen, nedolžen.

Prav ko je bil najbolj žalosten, je ves vesel pritekel k njemu njegov zagovornik z belo polo v roki.

»Pomiloščeni ste, Valentin, pomislite, pomiloščeni. Ne bodo vas obesili, dobili ste le dosmrtni zapor.«

Tinetu se je najprej lice razjasnilo, potem pa je mračno dejal:

»Gospod, skoraj raje bi umrl, kakor pa da živim in trpim med temi vlažnimi stenami nedolžen.«

»Vem, Valentin! Ali prav to je dobro, ker obstoja možnost, da pride prej ali slej vaša nedolžnost na dan.«

Tine je otožno zmajal z glavo.

»Težko, da bi krivoprišežnik Mirko kdaj povedal resnico in obtožil sebe.«

»Vse je mogoče. Zaupajte, prijatelj mladi.«

Ali Tine ni imel mnogo upanja. Zahvalil se je zagovorniku za trud in sedel na posteljo.

Do smrti zaprt! Oni strašni prizor na vešalih je torej vendar odrinjen. Malo se je oddahnil. A vendar, do smrti zaprt! Do smrti med temi sivimi, vlažnimi stenami! V cvetu let, saj jih ima komaj pet in dvajset, so ga uklenili sem notri, v to strašno grobnico; živega so ga pokopali, izročili ga na milost in nemilost trohno bi in gnilobi podzemlja. Do smrti, ker na to ni misliti, da bi hudobni Mirko priznal sam svoj zločin.

jenje, bi se dvignila telesna toplota previsoko in človeka bi zadela kap. Tudi pri vročinskih boleznih nam je zato znojenje vedno znamenje olajšanja ali celo zboljšanja.

Končno še o bolečini. Ako nam telo ne bi z bolečino povedalo, kje je kaj narobe, bi bilo zdravljenje silno težko, v največ primerih nemogoče. Kakor je tudi bolečina bridka, ima tedaj vendar v telesu svojo važno brambovsko nalogo.

Našteli smo le nekatere že precej znane brambovce našega zdravja. Naj bi to razmišljanje pripomoglo, da bomo te brambovce z rednim življenjem in pametnim ravnanjem podpirali. Le če ohranjamo svoje telo zdravo, bodo brambovci vselej svojo nalogo lahko izvršili. Ip.

Brzoparilniki

in

žnojnične črpalke

znamke

„GAMA“

so proizvodi izključno domače obrti, le polovico cenejši in boljše kakovosti kot inozemski.

Izdeluje in

prodaja jih tvrdka

Ciril Podržaj,
splošno ključavničarstvo,

Ig. p. Studenec pri Ljubljani

Pojasnila in ceniki brezplačno

Opozorilo!

Cik Franc in Šimnic Peter, oba iz Ljubljane, nista zastopnika Vzajemne zavarovalnice, oddelka Karitas.

Rešitve celoletnih ugank

kar dežujejo. Sami nismo pričakovali, da je toliko naših čitateljev shranjevalo »Našo moč« preko celega leta in jo tako vestno čitalo, da so mogli razrešiti to zavito zadevo. — Opozorjamo, da morajo biti rešitve v rokah uredništva najkasneje do 31. januarja 1937. Kar pride kasneje, gre seveda v koš.

„Gasilec“

je strokovni list slovenskih gasilcev. V letošnjem 41. letniku bo objavjal »Gasilec« zanimive članke, pisane od strokovnjakov inženirjev, o stavbarstvu, posebno o našem stavbarstvu na deželi. Članke bodo pojasnjevale slike, črteži in načrti, ki bodo posebno slovenskim podeželskim stavbenim, zidar-skim in drugim mojstrom ustregli. Poleg tega namerava »Gasilec« objavljati tudi druge važne razprave in slike, kako je mogoče zmanjšati požarno nevarnost na poslopijih, na polju in v gozdu ter navodila za gašenje takih požarov. Banska uprava bo že v letošnjem »Gasilecu« začela objavljati navodila in pojasnila za delovanje krajevnih odbo-rov za obrambo proti napadom iz zraka. — Po vsej svoji vsebini obeta »Gasilec« postati in biti ugleden naš strokovni časopis, ki ga priporočamo svojim zavarovancem. Naročnina za posameznike je 20 din, za društva in ustanove pa 30 din. — Naročilo je treba poslati na upravo lista, Maribor, Koroška 5.

Avtoriteta. Oče: »Povej mi, sinko, kako se imenuje vsemogočno bitje, ki vse vidi, vse čuje, vse ve in pred katerim sva midva pravi ničli?« Sinko: »Naša mama!«

Anton Belec, št. Vid nad Ljubljano:

Gasilski spomini

(Nadaljevanje.)

Drugo delo je bilo posvečeno gasilskim domovom. Prihajale so prošnje za zidavo gasilskih shramb, načrti pa niso prav nič podobni shrambam, ampak vse bolj skazenim stanovanjskim hišam ali vilam z nepotrebnimi stanovanji, dragim ostrešjem, nadzidki itd., kar vse podraži zidavo in vzdrževanje. Veliko smo se mučili s temi načrti in vedno bolj smo čutili, da je treba v tem vprašanju jasne in odločne rešitve. Končno sem predlagal, naj bo gasilska shramba preprosto zidano poslopje, da se že na zunaj vidi, da to ni stanovanjska hiša, ampak shramba, gospodarsko poslopje. Shramba naj ima velik prostor z velikimi vhodnimi vrati, da se lahko postavi vanjo več voz, ki se morejo brez zadrževanja potegniti na prosto, dalje mora biti prostor za brizgalne, lestve in drugo gasilsko orodje. Visoka naj bo 4 do 5 m ter brez stropa, strešni stol naj bo vezan na škarje, da se špirovci obijejo ter je na ta način dosežen strop brez dragih močnih gred. S tem se pridobi visok prostor, ki je potreben za razno dolgo orodje. Za zračenje shrambe zadostuje mala 15 x 25 cm velika zračna odprtina, ležeča, vanjo vzida zidar gosto žično mrežo. Taki odprtini naj bosta v vsaki steni po dve, ena pri tleh, druga pod stropom. Tako cirkulira skozi teh osem odprtin zrak, da se obvaruje obleka, usnje in cevi plesnobe, železo rje, les trohnobe. Tudi barva ostane trajnejša. — Stolp za sušenje cevi naj se postavi od zunanaj shrambe, nikakor ne znotraj, ker postane vlažna cela shramba in to zelo škoduje orodju.

Tako shrambo smo zidali v št. Vidu leta 1908. Veljala je skupno s stolpom 4.853 kron, v čemer je zaračunjena tudi vrednost tlake, kajti člani so navozili in nabrali mnogo kamena in lesa.

V seji načelstva deželne gasilske zveze sem predlagal, naj se naprosi deželni stavbeni svet, da po osnutku, ki sem ga predložil in kjer sem upošteval vse gori navedene zahteve, napravijo načrti v treh velikostih. Kmalu so nam bili dostavljeni željeni trije načrti. Sporočili smo gasilskim društvom, da ako katero namerava zidati gasilski dom, more dobiti načrte pri nas. S tem smo si tudi zelo olajšali delo pri razdelitvi podpor. Res, da so nekatera društva vztrajala v svoji zahtevi, da hočejo imeti v shrambi tudi stanovanje za hišnika, naše rešitve po so se dosledno glasile tako, da lahko prizidajo stanovanje od zunanaj, shramba pa naj ostane takšna, kakor je načrtana. Le gasilske shrambe z nepotrebnimi stanovanji, ostrešnimi nastavki in strešnimi okni smo odločno prepovedali. Podpore smo dovoljevali le za stavbe, grajene po naših načrtih. Kjer so pa dejanski hoteli graditi stanovanjsko hišo in so pridodali gasilsko shrambo le radi podpore, smo podporo odklonili. To ne radi kašnega ozkosrčnega gledanja na stvar, ampak iz prepričanja, ki je temeljilo na skušnjah, da je naša rešitev edina pravilna in v dobrobit gasilski organizaciji.

(Dalje sledi.)

Pri pravnem izpitu. Profesor: »Povejte mi, kaj je to menica?« — Dijak: »Ne vem.« — Profesor: »O srečni človek!«

Trdno jamstvo. — »Kako si mogla vzeti Zefirina za moža. On je vendar gluhi, slepi in še omejen povrh.« — »Draga moja, tak mož je najboljši jamstvo za mirno in srečno zakonsko življenje.«

Nikoli več ne bo Tine gledal svetlega sonca in jasnega neba. Zvezde, luna in pesem na vasi so zanj umrli, nageljni cvetovi, ljubezen, vse je mrtvo, pokopano. Plitje petje in vonj suhega sena, šum Save. Mačnik, divji lov, vse izgubljeno za vedno. Sam ostane Tine s svojo bolečino, sam, dokler ga ne reši — smrt. In Ančka! Ona se bo pač omožila, Tine, polmrtev v temni ječi ji ne bo več mar. Srce mu bo počilo, tako mu je hudo.

Dolgo je okleval, ali bi napisal Ančki pismo, ali ne. Saj je vse zastoj, vse izgubljeno, on mrtev za ves svet. Nazadnje se je vendar odločil. Ponižno je prosil ječarja, naj mu prinese pismo, pero in črnilo. Ječarju se je fant smilil, ustregel je njegovi prošnji, saj je izpremenil svoje mnenje o njem, kar je fant natančneje spoznal. Slutil je, da je fant le žrtev nesrečnih okoliščin.

Tine je sedel za mizo in napisal Ančki kratko pismo, ga zapečatil in prosil ječarja, naj ga odda na pošto. Potem pa se je vrgel na revno posteljo in jokal, jokal.

Par dni potem, ko je napisal pismo, so Tineta prepeljali v kaznilnico. Tu se je začelo zanj življenje, tako strašno in polno duševnih muk, da ni Tine o tem niti sanjal. Kaznjenci so bili sami lopovi, zločinci, le eden med njimi, že osivel,

bolehen mož, je zatrjeval, da je nedolžen. Po krivem so ga obdolžili, da je ubil bogatega trgovca v bližnjem gozdu in ga oropal. Dobil je dosmrtni zapor in se že sedem in dvajset let pokori v teh zidovih. O, da bi le kmalu umrl! Z njim se je Tine najraje razgovarjal. Vsi drugi so se mu smejali, ko jim je zatrjeval, da je nedolžen, rogali so se mu in ga imeli še za slabšega od sebe.

Podnevi je moral Tine bivati med temi izmečki človeške družbe in opravljati najrazličnejša opravila. Prav oddahnil se je zvečer, ko je bil sam v svoji celici, rešen malopridne tolpe. Tedaj je Tine vsak večer pokleknil in molil, mnogo molil. Laže mu je bilo. Saj je res, da Bog ne zapusti človeka, vlije mu tolažbo v srce, da laže prenaša svoj križ.

Zima je tekla Tinetu počasi, strašno počasi. Komaj nekaj mesecev je Tine v zaporu in vendar se mu zdi, da je že celo dolgo večnost. Kdaj, oh kdaj bodo pretekla leta, ali celo desetletja? Zameglilo se je Tinetu pred očmi ob misli na to, ob misli na Ančko in na dom pa je ponosni fant zajokal.

Pri tem pa so dnevi minevali in se izgubljali v večnost.

(Nadaljevanje sledi.)

I. V.:

Kdaj naj oglašujemo?

Poslovno leto nudi trgovcem in obrtnikom nešteto prilik, da opozore z oglaševanjem kupujejo običnost na svojo trgovino in delavnico ter tako povečajo promet v svojih obratih.

Prva priložnost za priporočanje podjetja je ob njegovi otvoritvi. Nekaj dni pred otvoritvijo obrata že opozarjamo občinstvo, da bomo v tem kraju, tej ulici in tej hiši določenega dne otvorili svojo trgovino oziroma delavnico. Jasno in kratko povejmo, katere predmete bomo prodajali ali izdelovali, in priporočajmo se za nakup in nabavo naših izdelkov. S takimi oglasi bomo opozorili čim več občinstva na otvoritev našega podjetja in takoj, ko bomo pričeli z obratom, se bodo že oglašali prvi kupci in naročniki. Sedaj objavimo drugi oglas, v katerem povemo, da smo pričeli z obratom delavnice, oziroma, da smo otvorili trgovino s temi in onimi predmeti; zopet bomo privabili nekaj novih kupcev. Morda bodo ti prišli bolj iz radovednosti, toda z dobrim blagom, zmernimi cenami, vkladno in strokovno postrežbo si jih bomo pridobili za stalne odjemalce.

V otvoritvenih oglasih seveda nismo mogli navesti vseh predmetov, ki jih prodajamo ali izdelujemo. Zato v našo trgovino še marsikdo ni prišel, ker je mnenja, da blaga, ki ga rabi, v naši trgovini ne dobi. Objavili bomo zaradi tega vrsto oglasov, v katerih bomo kolikor mogoče izčrpno poročali o predmetih, ki jih izdelujemo ali prodajamo. S temi oglasi bomo opozarjali občinstvo, da dobi pri nas predmete, po katerih je drugod morda zaman povpraševalo ali z nakupom katerih drugod ni bilo povsem zadovoljno.

Medtem je minilo poletje. Spomnili smo se, da izdelujemo predmete, ki se baš v tem času mnogo rabijo. Opozarjali bomo na te predmete v primerljivih oglasih. Z njimi ne bomo samo dosegli, da bodo prihajali k nam kupci, ki so uporabe teh predmetov že vajeni, z njimi bomo vzbudili pri mnogih čitateljih šele potrebo po teh stvareh in krog naših odjemalcev se bo vedno večal.

Solsko leto se je zopet pričelo. Tudi v našem podjetju imamo predmete, ki pridejo za šolo v

poštev. Pravočasno jih bomo oglaševali in v njih po potrebi predložili staršem korist njihove uporabe za dobrobit mladega zaroda.

Napočila je zima. Ljudje se več zadržujejo v svojih domovih kot doslej. Premišlujejo, s čim bi si opremili svoja stanovanja, da bodo bolj prijetna, s čim bi nadomestovali razne dobrine, razvedrila in ugodnosti, ki jih je nudilo poletje. Pomagajmo jim! Svetujemo jim v naših oglasih, še hvaležni nam bodo — sebi pa bomo pridobili zopet nekaj zadovoljnih kupcev.

Ze oznanja sv. Miklavž, prijatelj otrok pa tudi odraslih, svoj prihod. Menda ni med nami koga, ki si še ne bi nikoli belil glave z vprašanjem: kaj naj darujem? Nudi se nam edinstvena prilika, z oglasi opozarjati na naše izdelke. Živimo v dobi, ko so tudi najbolj prozaična darila dobrodošla. Zato oglašujemo izdatno za Miklavža in za božič!

Mimo naše trgovine drvi povorka avtomobilov, vsi so ovenčani — mlad par se pelje k poroki. Včeraj, v nedeljo, je bilo precej parov oklicanih. Da, da, predpust! Opreme za nove domove bo treba, poročna darila se dajejo — izkoristimo priliko in priporočajmo tudi naše, v poštev prihajajoče predmete!

Narava se probuja, vstaja v novo življenje. Velikonočni čas je tu. Nove potrebe začetijo tudi ljudje. Opozarjajmo jih, da si lahko pri nas nabavijo to in ono, potrebno v tem letnem času.

Od otrok toliko zaželjene počitnice so končno le napočile. Zdaj pa na oddih. Tudi za to smo pripravljene, veliko raznih izdelkov imamo, ki se rabijo na potovanju in letovanju, na morju in v hribih. Naštetimo jih občinstvu v novih oglasih!

Ob tem bežnem naštevaju raznih priložnosti za uspešno oglaševanje je minilo prvo poslovno leto. Seveda je med letom še mnogo več prilik za smotrno oglaševanje; odvisne pa so več ali manj od tega, s čim se podjetje bavi. Trgovcu, ki ves živi s svojim podjetjem, prav gotovo ne bo težko določiti primeren čas, ko se mu bodo oglašili, objavljeni v listu, ki ga čitajo vsi sloji v največjem številu, bogato obrestovali.

Paša in starka. V Bosni je bilo to. Neki turški paša je bil strah in trepet ne le za kristjane, temveč nič manj za Turke. Vse ga je kleno in mu želelo skorajšnjo smrt. Le neka starka je govorila: »Prosimo Boga, da bi ta paša še dolgo živel!« Ljudje niso mogli razumeti ženske, celo sam paša, ki je vedel za svojo »priljubljenost«, se je čudil, ko je o tem zvedel. Ko je nekega dne prišel mimo starkine hiše, je vstopil in starko vprašal: »Stara, vem, da me vsi preklinjajo in Boga prosijo, da čim prej umrem. Le ti misliš drugače. Odkod to?« — »Premilostni paša, ker me vprašaš, bom po pravici odgovorila. Poznala sem tvojega deda, bil je strog možakar. Ljudje so ga mrzili in prosili Boga, da jih ga reši. Ko je

on umrl, je postal tvoj oče paša. On je bil še hujši trinog kot tvoj ded. Ljudstvo je spet prosilo Boga, da ga reši nasilnika. Tudi tvoj oče je umrl in prišel si ti za pašo. Ti si še hujši kot tvoj oče. In če ti umreš, Bog ve, kakšen bo tvoj sin. Zato prosimo Boga, da te nam ohrani, kakršen si, in nas tako obvaruje hujšega.« — Kako je bilo paši pri duši, tega zgodba ne pove.

Mrtve kopajo. Pri bosanskem polku med vojno je to bilo. Zboli Bosanec in pošljejo ga v bolnišnico. Tam mu pravi sestra: »Najprej Vas okopljemo, potem pa greste v posteljo in počakate zdravnika.« — Bosanec pa: »Kaj bi me kopali, saj še nisem mrtev.«